

ELŐFIZETÉS Ár.
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3 „
 Negyedévre 1 frt 50 kr.
 Bérmentelen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.
 Készítők nevével együtt vissza.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilatkozat minden garandor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

HÍRDETÉSI DÍJ:
 hivatalos hirdetéseknek:
 Minden egyes sor után
 Azonfelül helyeg 50 kr.
 Kiemelt díjazás a hirdetésekért a hirdetőnek a hirdetés minden centiméter után 3 kr számítatik.
 Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
 Hirdetést a „Zemplén” nyomdába küldendők.

Mit irt Baross?

Abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy *Baross* miniszter öccellenciájának vármegyénk közönségéhez intézett legújabb leiratát, mely a folyó hó 31-ére összehívott rendkívüli közgyűlésen fog előterjesztetni, örvendetes újságképpen, egyszersmind hogy a közérdeklődés kellő tájékozást nyerhessen, egész terjedelemben már most közzétehetjük.

Mindenki észreveheti az első olvasásra, (mert bizony megérdemli a többszörös elolvasást is), hogy e leiratban nemcsak a miniszter kalamárjának, de a velünk együtt érző hazafi szívének is rész jutott. Mert mi azt hisszük, hogy a kegyelmes úr itt nálunk az *állandó közgazdasági bizottság* szervezésével, különösebben pedig ahhoz való permanens csatlakozásával velünk nemcsak az eszközökről és módokról, melyektől vármegyénk közvagyonosodásának felvirágoztatását remélhetjük, akar tanácskozni: de jól megismervén a mi speciális gazdasági viszonyainkat, sorainkban az *erőt* — a hazafias lelkesedést és áldozatkészséget, mik nélkül nagy célok, nemzetgazdasági nehéz feladatok el nem érhetők (még csak meg sem közelíthetők) kívánja sorainkban reprezentálni.

Ezért hálásan üdvözljük öccellenciáját az „állami kezdeményezés” terén. Bizony mi magunkban s magunkra hagyatva, vagyoniilag gyengék vagyunk ahhoz, hogy a pusztuló Hegyalját, melynek népe hazátlanná vált, s önhibáján kívül koldus-botra jutott, a romokból újjáépíthessük.

Bár csak adna az ég nekünk és már-már veszendőbe ment közgazdasági érdekeink ügyének bátor, erős, hű szövetségeseket és áldást és szerencsét a tettek mezején.

TÁRCA.

Valami nyelvünk életéből.

— Nyelvészeti csevegés. —

— A „Zemplén” eredeti tárcája. —

A természet nagyszerű alkotásait méltán bámulja az ember. A természet titokszzerű folyamatát technikai eszközökkel végeztetni nem lehet; az emberi ész azt mesterséges úton-módon intenzívebbé, hathatósabbá teheti ugyan és annak körét nagyobbíthatja, de a nagy természet munkáját nem nélkülözheti.

A nyelv is természetes tenyészetet mutat; a maga talajában él és virágzik, idegen talajban elcsenevész. Akárcsak a növény-élet, olyan a nyelv élete is; csak a talaj különbözik. Az emberi nyelv talaja azon emberek beszéde, akiknek az anyanyelvük. Idegen emberek ajkán a nyelv idegen talajban van. A nyelv természetes tenyészetét bizonyos törvények szerint történik, melyeket a mesterséges tenyésztőknek is meg kell tartaniok, ha jót és életrevalót akarnak teremteni. Mint a délszaki növény megél hidegebb éghajlat alatt, ha a természet megelégedni hiányát mesterséggel megadják neki: úgy élőködik a más éghajlatról hozott szó is idegen talajban, ha azt közbeszéd és irodalom *melegen* folkarolja s gyakran használja; sőt idegen nemzet nyelvének gyermekei utóbb meg is polgárosodnak másutt.

Hanem a nyelv a saját *ragjaira* és *képzőire* nagyon kényes. Beengedi ezeket oltani nemcsak a saját éghajlata alól való szók törzseibe, hanem idegenekbe is; de idegen ragnak vagy képzőnek

Baross öccellenciája ilyen szövetséget ígér nekünk, mikor segítő jóbort nyújt felénk, mintha mondaná: Bátorság — előre: bátoraké a szerencse!

Igy van-e ez — ime az ő levele:

Zemplénvármegye közönségének.

Sátoralja-Ujhelyen.

A zemplénmegyei gazdasági egyesület 1890. évi november hó 1-éről keltezte kérvényt terjesztett elém, melyben felhívja figyelmemet azon közgazdasági károk terjedelmére, melyeket a filoxera közvetlenül a Tokaj-Hegyalján, közvetve Zemplénvármegye egész lakosságára kihatólag okozott. A nevezett egyesület számadatokkal is megvilágítani igyekezett a veszteséget, mely 13 ezer kat. hold gazdag jövedelmezőségű szőlőnek birtokosait közvetve és közvetlenül mintegy 50 ezer lakost sújt, s reámutat a beállott pusztulás legközvetlenebb és legridegebb következményeire, a foglalkozás és keresethiányra, a lakosok elszegényedésére, erkölcsi romlására és az ezen okok folytán mindinkább növekvő kivándorlásra, s tovább folytatva fejtegetéseit, kifejezést ad aggályainak a veszély felett, melyet a vármegye gazdaközönsége a munkás keznek a mezőgazdaság helyes és belterjes folytatását veszélyeztető ritkulása következtében szenvedni lesz kénytelen. Végül arra kér az egyesület, hogy biznám meg egyik szakközlegemet a zemplénvármegyei viszonyok tanulmányozásával s venném fontolóra, hogy az ipari termelés mely ága volna a vármegyében a nép foglalkoztatása szempontjából felkarolható.

Zemplén vármegye gazdasági viszonyainak kedvezőtlen alakulásáról a kormányoknak, s nekem különösen is voltak értesüléseim, s ennél fogva kiváló érdeklődéssel viseltem a vármegye területét érintő gazdasági mozgalmak iránt. Kifejezést is adtam ezen érdeklődésemnek, midőn azon küldött-ség előtt, mely egy S.-a.-Ujhelyen alakítandó sör-és malátagyárra vonatkozó tervet terjesztette elém; kijelenttem, hogy a gazdaközönségnek ezen, az iparfejlesztésre irányított törekvését a magam részéről teljes mértékben méltányolom s tölem lehetőleg támogatni is szándékozom.

A vármegye fenyegetett gazdasági jóléte iránt

beoltása ellen saját anyagába a leghatározottabban tiltakozik.

Honnan magyarázható ezen összeférhetlenség?

A ragok és képzők eredetileg önálló szók voltak, melyek azonban a nyelv természetes életében oly nagy változáson mentek keresztül az idők folyamában, alakjuk úgy összezsugorodott, hogy most már önállólag nem szerepelnek, s eredeti alakjukat csakis a nyelvtudomány fátkyalényénél lehet több-kevesebb bizottsággal föltálni.

Csak egy-egy példát! A *ben* rag eredetileg a *bel* (ma: bél) főnév (Bel-ém, bel-éd, stb.) és az *n* helyrag összetétele; tehát: emberben = emberbel-n. A *hat* potenciális igeképzőt is ismerjük még a XV. századból, mint önálló szót (Nem hatsz... tenned = nem tehetsz). De ily megváltozott, meg- rövidült alakjában is érte az illető rag vagy képző jelentését és szerepét az, aki az illető nyelvet mint anyanyelvét beszéli; de az idegen rag vagy képző funkcióját már nem. Azért van az, hogy idegen képző ráerőszakolása valamely szópolgárra való-ságos hideglelést okoz, s ha idővel meghonosodik is, úgy ahogy, nagy kárára a nyelvnek, mindíg visszatetszik az ép nyelvérzékkel megáldott ember-fülének. Dehát, ha a németnek van »Trager«-je, a magyarnak is kell »hord-ár«, mert nem mondhatjuk »hordó«-nak! Csak hogy nincs szükség egyikre sem. »Köszolga« vagy »podgyász-hordó« bátran használható helyette. És ha Bugát úgy okoskodott, hogy aki *tan-t* árul, az legyen tanár: akkor a hord-ár-nak is *hordó-árust* kellene jelentenie. Igaz ugyan hogy akkor sok olyan idegen képzésű szavunk meg van támadva, amely már általános használatnak örvend: *dalár, tükár, pincér, dalnok, tollnok, tanácsnok, hivatalnok, dýnok, írnök, ülnök, gyakor-nok*, stb.; de minek polgárjogot adni az ilyenek-

táplált érdeklődésem újabb jelét is kívánván adni, készséggel teljesítettem a gazdasági egyesületnek fentebb jelzett kérelmét s az ottani viszonyok alapos tanulmányozásával egyik ipari felügyelőmet biztam meg.

Szakközlegemnek elém terjesztett jelentéséből részletesebben értesültem a vármegye gazdasági viszonyainak jelen helyzetéről.

Mindenekelőtt értesültem arról, hogy az érdeklődés egy sörgyártással kapcsolatos malátagyár létesítése iránt meg van, hogy számbavehető ajánlatok tétettek egyesek részéről a vállalat létesítésére szükséges tőke biztosítására; hogy a sörgyár eszméjének megvalósításával a komlótermelés meghonosítása is tervezetik, miáltal a filoxera által elpusztított hegyaljai szőlők védett részei is megvolnának menthetők a művelésnek egyfelől, másfelől a szőlőműveléshez szokott nép is hasznos és kielégítő foglalkozást nyerne.

De különösebben felkelté figyelmemet a jelentés azon része, mely a vármegyének tisztamenti, bodrogközi és takta-közi részeinek talaját a kendertermelés és az ezzel kapcsolatos iparágak meghonosítására mondja alkalmasnak.

A kendertermelést és az azzal kapcsolatos iparágak fejlesztését a szövő-ípar szempontjából országos érdekek tekintvén, érdekelt megtudnom, hogy a vármegye területén az olasz kendertermelési rendszerrel tett kísérletek kielégítő sikerre vezettek; hogy Sárospatakon néhány évvel ezelőtt egy kendertermelő és kikészítő szövetkezet is alakult, mely dacára a kezdet nehézségeinek és a szövetkezeti tagok részéről tapasztalt indolenciának, mennyiségre és minőségre nézve egyaránt kielégítő árut hozott piacra; hogy a kendertermelés felkarolásával az alsó és felső Bodrog-, továbbá a Takta-köz ármentesített területei, melyek a talaj túlságos kövérségénél fogva a magtermelésre nem alkalmasak, volnának művelés alá vehetők; s hogy végül az eddig szerzett tapasztalatokat véve alapul, a termelés ezen ágazata is igen tekintélyes számú munkaerőnek adna kielégítő foglalkozást.

Értesültem továbbá a jelentésből, hogy alkalmas helyen egy szerszám-gyárnak, más helyütt egy keramia ipartelepnek a felállítására vannak előfeltételek; hogy a háziiparágak közül főleg a házi szövés és a köcsiszolás vár fejlesztésre.

nek, ha a honi nyelv-*ípar* is adhat helyettük mást, jóbort s kedvesebbet a magyar fülnek. *Dalos* vagy *énekés, pince-mester* v. *pince-szolga, tollvivő, tanácsos, tisztviselő, napidíjas, tró-deák, gyakorló-orvos, gyakorló-jegyző* legalább magyar és magyaros szók; s ha *tükár-t* a kevésbbé pótolhatók közé számítjuk is, harmad-negyed-magával kevesebb kárt okozhat s legalább nem szorítunk ki vele magyar hon-polgárt. *Arvaszéki ülnök* helyett sem derogálna senkinek, ha *arvaszéki tanácsos*-nak neveznék.

Egy rangban vannak az idegen képzőkkel alkotott szókkal azok, melyek *mondva csinált képzők* nek köszönhetik létüket: *ifjanc, kegyenc, küldönc, védenc; jogar, lovar, modor* (a szivar-t már nem is merem pelengérré állítani); *börönd; kettely, viszály, segély, tökély* (egészen más: vesz-ély, aszály, akad-ály, mert ezekben az alapszó ige, s így képzésük bár ritkább, de magyaros); *tanoda, óvoda, uszoda, képezde, járdá, nyomda, dalárda, lovarda, senede, nevelde, lövölde, meg e jó Isten tudná, hogy micso da (dadá) egészen más; ez ép nyelvérzékű csecsemőknek köszöni létét), melyek mind ingyen-élők s magyar szókkal — ha mindjárt hosszabbakal is — pótolhatók. Hallottam már ezt is: *hőbörtönc*. Hogy mit akar jelenteni, azt értem; de hogy mivel jobb a *hőbörtos* vagy *hőbörtös-nél*, azt már véges eszem föl nem foghatja.*

Furcsa művelet volna, ha a hosszú emberekből levágnának egy darabot, csak azért, hogy ne legyenek olyan hosszúk. Hány kutya siratja már ezt a lelketlen eljárást! Pedig szegény mivoltuk ama bizonyos rész is a természet tenyésztő erejének engedelmességedve nőtt olyan hosszúra; s arra szükségük is volna. De hát úgy nem *chik-es*! Ilyen barbár eljárásnak köszönik törvénytelen existenciájukat a többi közt ezen szavaink is: *ima, dícs, rag* (pl. ragcédula), *táp, viasga, isme, ipar*. A kur-

Egyszóval a vármegye közgazdaságának fejlesztése körül oly feladatok várnak megoldásra, melyeket az arra hivatott tényezők által felkaroltatni s a megoldás felé vitetni óhajtanék.

Megfontolás alá vétén a jelentés kapcsán az érdekelt gazdasági és megyei körökkel egyet értőleg elem terjesztett javaslatokat, számot vetve azzal, hogy ily kivételes esetekben az államnak képezi feladatát a kezdeményt megtenni. főleg akkor, ha kilátás van arra, hogy az érdekeltség sem fog késni a felkarolandó ügyet melegen támogatni; elhatároztam, hogy a vármegye közgazdaságának fejlesztése körül felmerült számos feladatnak, különösen a kender-termelés és kenderkikészítésnek, illetve ezzel kapcsolatos iparágak létesítése érdekében tölem telhetőleg közre fogok hatni.

Anélkül, hogy a kitűzött cél elérésének módjait előírnám, illetve a kifejtendő akció részleteire ezuttal határozott irányt adnék, kijelentem, miszerint mindenképp *egy állandó vármegyei közgazdasági bizottság szervezetét tartom szükségesnek*, melybe a vármegye közönsége, a kereskedelmi és iparkamara és a vármegyei gazdasági egyesület két-két taggal, az általam egyidejűleg eziránt megkeresett földmivelségi és pénzügyminiszter urak pedig szintén képviselve volnának. A bizottság elnökének kinevezését magamnak tartom fenn.

Ezen bizottság megalakítására főleg az indít, hogy egyfelől a hosszadalmas írásbeli út lehetőleg megrövidíttessék és hogy, másfelől a helyi végrehajtás egy kézben legyen egyesítve.

A bizottságnak megalakulása után első teendőjét a működési program megállapítása képezni. Ezen program a megye közgazdasági viszonyainak alapos megvitatása, a közgazdaság fejlesztése érdekében elérendő célokban való megállapodás alapján volna felállítandó. Fontosnak tartom, hogy a programban a sürgősebb feladatok időrendjében tekintetben előtérbe helyezzessék, s azon feladatoknak, melyek nagyobb előkészületet igényelnek, még előzetes tanulmányozására történjék meg az intézkedés. E bizottság volna azon közeg, mely a vármegye ipari és közgazdasági viszonyait állandóan figyelemmel kísérvén, a szükséges intézkedéseket előkészítendő, javaslatba hozná s a helyi viszonyokhoz képest keresztül vinné.

A bizottság, melynek jegyzője a közgazdasági előadó lehetne, működésének alapjául szolgáló anyagi eszközökről is gondoskodni óhajtván, *hajlandó vagyok 4000 (négyezer) forint bocsátani egyelőre működési alapul a bizottság rendelkezésére, s kész vagyok, mihelyt a bizottság megalakult és működése programját bemutatja, ezen összeget a szükséghez képest folyóvá is tenni.*

Hajlandó vagyok továbbá a szervezendő bizottságot szaktanácsokkal ellátni, szakközvegyeimet rendelkezésére bocsátani, s általában működésében tölem telhetőleg támogatni.

Miután továbbá e célból kiküldött szakközvegyem jelentéséből szerzett tudomás szerint a vármegyében oly ipari termelések meghonosítása vehető célba, melyek mezőgazdasági terményeket dolgoznak fel, tehát nagyrésztben mezőgazdasági érdekek előmozdítása is céloztatik, egyidejűleg megkeresem a m. kir. földmivelségi miniszter

titott szavak összetételeit pedig (mint pl. *köthártyalobdage*) márcsak nagyítóüveg segítségével érti meg a laikus.

De azt márcsak senkisé tagadja, hogy az *i* betű, melylyel mellékneveket szoktunk képezni, nem bevándorlott, hanem eredeti magyar képző. Az igaz! Alkalmazásában azonban nem egy vizsgálással találkozunk. Azért említem éppen ezt, mert nincs talán egy képzőnk sem, melynek megrovására méltó képzése oly dusan burjánzanának, mint ezé. Hogy jó-e a képzés vagy rossz, azt mindig a régi és jelenlegi romlatlan nyelvhasználat szabja meg. Romlatlannak nevezem azt a nyelvet, mely ott él, ahová külső hatás kevésbé férközhetik ahol úgy beszélnek az emberek, ahogyan apáik közt tanulták, s a rossz irodalmi nyelvhasználat befolyásától, viszonyaiktól fogva, mentve maradtak; nyelvérzékük ép, elég annyi szó nekik, amennyit tudnak; a velőseget sem a szók megcsontításában produkálják. Ilyen nyelvhasználat szolgálhatja nekünk a nyelv törvényeit, melyeknek az ép nyelvérzék a leghivatottabb őre.

Az *i*-ről volt szó. Egyetlen betű és milyen konfúziót csinál! Azaz, hogy nem is ő csinálja azt, hanem vele üznek tilalmas játékok. Rendkívül nagykorú szerepe van neki a nyelv életében; de azért nem szereti, ha kelletnél tovább nyújtják, s összevissza, járatlan utakra hurcolják. *Királyi lakás* jelent olyan lakást, a mely királyé, s mely olyan, mint egy királyé; *mennyei angyalok*=mennyben lakó angyalok; *mennyei éték*=mennyből való v. származó éték; *házi állat*=házhöz tartozó, háznál levő állat; *falusi ember*=faluban lakó, faluból való ember; *áldozati edény*=áldozáshoz való edény; *tavali bor*=tavaltól való bor; *téli gyümölcs*=télelőre való gyümölcs; *negyvennapos böjt*=40 napig tartó böjt; *hajnali csillag*=hajnalban mutatkozó csillag; *napi bér*=egy napra való bér; stb. Oly sok viszony jelölésére alkalmas ez az egyetlen betű, hogy szinte

urat is, hogy e bizottságot nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is támogassa.

Felhívom ezek után a közönséget, hogy a bizottság megalakítása végett mielőbb 3 tagot válasszon és azok neveit hozzámentse fel.

Budapest, 1891. január hó 17-én.

Baross.

Jól esik e levélből megtudnunk azt is, hogy az egyik miniszter mikor segítségünkre jön, csatlakozásra invitálja a másik minisztert is. *Baross, Bethlen, Wekerle*: Ők a hatalmas triumvirat, akikre ma, bizalommal lelkében, a hála érzetével szívemben, tekint a szegény Hegyalja népe.

Kegyelmes uraink! *Segítség!*

Vármegyei ügyek.

Zemplén-vármegye közönsége S.-a. Ujhelyben f. hó 31-én rendkívüli közgyűlést tart. Ide vonatkozólag teljes tájékoztatást nyújt mai vezércikkünk és a *Hivatalos rész*-ben olvasható elnöki meghívó.

A sör- és malátagyár építésének biztosítására szolgáló előjegyzések, minapi közlésünk szerint, megközelítették a százezer forintot. Ujabbán a következő előjegyzések tétettek: *Hornyay Béla* dr. részéről 1000 ft.; *Zlinsky József*: 1000 ft.; *Székelly Elek*: 1000 ft.; *Schön Vilmos* dr.: 1000 ft.; *Prámer Alajos*: 1000 ft.; *Ambrózy Nándor*: 1000 ft.; *Nyomarkay József*: 1000 ft.; *Haas Bernát* dr.: 1000 ft.; *Zinner Henrik*: 1000 ft.; *Szöllösi Arthur*: 1000 ft. — *A vidékről*: *Molnár József*: 5000 ft.; *Spilenberg József*: 1000 ft.; a gálszécsi takarékpénztár: 6000 ft.; *Obláth Mór* dr.: 1000 ft.; *Koch Gábor*: 1000 ft.; *Schwarcs Armin*: 1000 ft.; *Belius N.* 1000 ft.; *Görgey Gyula*: 1000 ft.; *Nemthy József*: 1000 ft. Az eddigi előjegyzés, pontos számításal, összesen: 109.000 ft. Reméljük, hogy a felbuzdulás, mely a S.-a. Ujhelybe tervezett sör- és malátagyár létesítésében nemcsak a székváros, de az egész Hegyalja, sőt a vármegye közgazdasági érdekének felkarolását célozza, *Gálszécs* példája után vidékenkint is kezet fog Ujhelylyel — és tényekkel fogja beigazolni, hogy a lelkesedés tüze nem volt szalmatűz!

Népszámlálás eredménye. Mult számunkban közöltük a s.-a. ujhelyi, tokaji, sztrópkai, homonnai és varannai járásokról szóló statisztikai főbb adatokat. E hét folyamán még megtudtuk, hogy:

1. A gálszécsi járás lakossága 28,121 lélek, szaporodás 359, vagyis 1,3%. *Gálszécs* község lakossága 3018, apadás: 116.

2. A szinnai járásban talált a népszámlálás 23770 lakost, szaporodás 1885 lélek, vagyis 8,7%.

A bodrogközi, n.-mihályi és szerencsi járásokból még nem érkeztek be a népszámlálás adatai.

kár használatával visszaélni. Pedig nem szereti, hogy ott kell szerepelnie az *-ási, -ési*. (pl. templomszentelési ünnep, hamvazási nap stb., ehelyett templomszentelési ünnepe, hamvazás napja; vagy pótolhatók ilyenek mintájára is: hamvazó szerda, bonyonyúzó péntek), *-bani, -beni; -hozi, -hezi, -hózi; -rai, -rei; -náli, -néli; -oni, -eni, -öni; -bóli, -bóli; -vali, -veli; -igi; -áli, -áli* képzésekben. Tehát nem szeret *-ás, -és* végzetű vagy névraggal, különösen pedig helyraggal ellátott szóhoz járulni. Ne tulajdonítsuk elfoglaltságnak nála, hogy míg *anyai szeretet*ben szépen megfér, az *isteni szeretet* nyügéből szabadulni igyekezik. Pedig a különbség látszólag semmi köztük; de csak látszólag. Előbbiben t. i. az anya szeret; utóbbiban az istent szeretik, s helyesebben így mondják: *isten iránti v. iránt való szeretet, istenszeretet*; hasonlóképpen: *isteni félelem* helyett *istenfélés, isteni tiszteltet* h. *üentiszteltet* stb. a helyesebb. Az ilyen képzések azonban mindössze is csekély számmal vannak, s dacára annak, hogy a vallási terminológiában, hová, bizonyára fordítás útján, idegen hatás alatt kerültek, már a XVI. század elejétől kezdve használatban vannak, manap sem allanak valami erős lábon a helyesebbeknek jelzett képzésekkel szemben.

Határozottan nem tűri maga előtt az *i* az *-a* birtokos személynagot. Pedig manapság már nagyon kezdenek lábrakapni a félegyházi, nyiregyházi, laczházi, stb. képzések. Ezeket a helyes, romlatlan nyelvcsokás perhorreskálja. Igen ám, mondhatja valaki, de hát akkor miért nem lesz Kassá-ból: kassai? Szabadka-ból: szabadki, Nyitra-ból: nyitri, Budá-ból: —? A felelet az, hogy ezek végső *-a*-ja nem birtokos személynag, mert az illedelmesen odább állna az *i* közeledtével, mint számos régi családneven kívül (Félegyházi, Bánhídi, Petneházi, Pálhízi) a következő népies

*) Ezt a nép így használja!

Szerk.

Levelezés.

Szerencs, 1891. január 12*)

Ujabbán a hegyaljai városok közt Szerencs azon ponton áll a filokszeri szegénységet hirdető nagy pasztitái után, hogy a vidék nyomorát enyhítheti a cukorgyárban kapható munka által. Sok ember is keresi itt Szerencsen szerencsét. Így aztán a szorgalom emberei mellett a munkanélkül élőködők, a messze földről idekerült csavargók is szép számmal tűnnek fel. Különben ez olyan hír, a mely a tél inséges idejében más helyen is kiterjesztett szárnyakkal jár.

Jerünk hát valami orvendetesebb dologra. A szerencsi szállónak, mely a cukorgyár szomszédságában áll, *részvénytársasága január 10-én* zártkörű táncmulatságot rendezett. (Belépő-díjat nem kellett fizetni.) Diszes, belépő-jegyűl szolgáló meghívókat küldtek szét e fényesen sikerült mulatságra. A mulató alkalom bátran nevezhető a kiváló csinnal és kényelemmel berendezett szálló megnyitása ünnepiségének is.

A táncosnők és táncosok neveit sorra nem veszem; a fiatal hölgyek és urnók arcózsáiból színekben pompázó bokrétát nem kötök; az öltözékek szabályszerűségét és nemes egyszerűségét műszabói bírálattal be nem mutatom, mivel amaz estén mindenkit csak a választékosság összhangzata, a megkülönböztetett kedves személyiségek vidám, művelt fesztelenséggel mulató csoportja lepett meg ugysis. Ez a mulatság, tekintve a hely fényét s az együvé tartozók nemes szórákozását, bármely nagy városba beillett volna.

Tánctermül a középső, a legnagyobb helyiség szolgált, melyet ez alkalomra huszonöt villanylámpa világított meg s a szegletekben üvegközi növények díszlettek. Megjegyzendő, hogy a világítást a cukorgyári igazgatóság díj nélkül ajánlotta fel. A finom izléssel festett terem falainál olajszínű bársonyból készült ülőhelyek húzódtak végig, s *Földes János* szerencsi zenekara számára nemzetiszínű szövettel bevont karzatot készítettek. Szerencs és vidékének színe-java részt vett e zártkörű szép mulatságban.

Szükség is van rá, hogy a szerencsiek s az újabbán betelepült derék, művelt, barátságos cukorgyáriak (kiket a közbeszéd magyaros öszintességgel *cukrosoknak* nevez) egymáshoz simuljanak s ez által Szerencs társadalmi előhaladásának, az egyetértés kívánatos megszilárdításának egymástól üdvözölt tényezői legyenek.

A francia-négyest mintegy ötven-hatvan pár táncolhatta. A sok csárdás pedig, mint megannyi nemzeti tánc, oly kellemes izgalomba hozta Szerencs új polgárait, hogy a kik abban részt nem vehettek, legalább gyönyörködni siettek. Szűnóra alatt a nagyterem szomszédságában levő három szobában, (egyik a cukorgyári olvasókör) fristökkel, különféle meleg és hideg ételekkel szolgáltak. A magyar jókedvet feltüntető szokásnak hódolva *Kovács Gábor* dr. feiköszöntőte *Herman Lajost*, kit e szép mulatság létesítése körül az elismerés koszoruja illet meg; erre *Matolay Béla*,

*) Mult számunkba későn érkezett!

Szerk.

Folytatás a mellékleten.

használatok is mutatják: pannonhalmi, bushalmi, sándorfalvi, átokegyházi, semmiházi, kutyaházi stb. Romlatlan nyelvérzék csak ott tartja meg az *i*-s képzésekben a birtokos személynagot, hol ennek ebbeli mivolta már elhomályosodik.

Nagyon sérti nemzeti önértétét az is, hogy már mindgyakrabban otthagyják *idegent cserélve* a faképnél, s *y*-nal pótolják helyét a családnevekben. Ez a körülbelül egy század óta jobban-jobban elharapódzó hiúság okozta sérelem sokszorta jobban fáj neki, mint mikor olyan nevek szűrjék oda nagyzó függeléknek az arisztokrata *y*-t, amelyek *i*-t sohasem láttak. Ezek különben csak a divatkorság szüleményei, s majd a már is föltűnedező *Mary, July, Tery, Zsuzsy*-féle iráshasználat elterjedése bizonyára elő fogja idézni a régire való visszatérésüket. Geleji Katona István, jeles nyelvészünk, már a XVII. század elején védelmére kel az *i*-nek az *y*-nal szemben kimondván, hogy az *y* nyelvünkben nem önálló hang, csak lágyításra (*ly, gy, ty*) való, s azért családnevekben *i*-vel helyettesítendő*).

* * *

*) Forgó viszontagság járma alatt nyögünk, nyelvünkkel együtt. Nehány ember mulasztását vagy hibáját helyrehozni sokszor százados munka kell. De egyesek mákszemnyi közreműködése ezereknél sokra megy. S még hozzá nem is szükséges aktív, hanem csak passzív munka: elegendő a megrontott vagy hibásan alkotott szókat egyszerűen mellőzni. Elég hiba már a közömbösség, a nemtörődés édes nyelvünk törvényeivel; de bűn az elismert vagy kimutatott jónak megátalkodott mellőzése és kiszorítása rossz által sokszor csupán némi rövidség elérése, vagy, beszédünk anyagának és módjának a *profanum vulgus*-étől való megkülönböztetése kedvéért.

—A.

*) Rákóczi Ferenc tejedelem is így írta: Rákóczi! Szerk.

köztisztviselőknek örvendő főszolgabíró, a cukorgyár minden dicséretes kezdeményezésének lelkét, *Stefen*-t élte, ki, bár ez alkalommal távol volt, riadó éjjenekben részesült. Nagyon helyén volt a megemlékezés. Éljen! s vele együtt a cukorgyári tisztviselők derék sora!

Szívesen adózunk a jó kívánatokkal. A cukorgyári tisztviselőség folyton jó indulattal van a városiak iránt. *Stefen*-nek, a gyár egyik gazdag tulajdonosának, továbbá az igazgatóság előzékenységeinek már eddig is sokat köszön Szerencs.

Ki ne emlékezne, hogy a múlt év nyarán itt a harangok vérszava tüzet jelzett a gyárban. A városiak legott siettek segítséget nyújtani a gyári rendezett tűzoltóságnak. Erre a gyár igazgatósága odaadó készséggel 130 fttal viszonzta a város figyelmét. Hát mikor a mi tisztas, hivatalviselésben megöregedett főbíránk, *Horváth* Lajos a törvényrendeletnek akart eleget tenni egy Wertheim-szekerény beszerzésével a város házá számára, s arránéve a cukorgyárnál tudakozódott: *Stefen*, hogy ismét szívességet tegyen az emelkedni készülő városnak, egy szép, nagy Wertheim-szekerényt ajándékozott Szerencsnek! Furcsa, hogy a mi ügyes és tevékeny főbíránk, magas korára hivatkozva, lemondani készül; pedig hát az öreg mindig jó itt a háznál, mint a tapasztalás mutatja! Most is házról házra jár (már t. i. ott, a hol szíves adakozást remél, mivel ő tudja, hogy kinél mint áll a város közös érdeke előmozdításának az óramutatója) s pénzt gyűjt a toronyra rendezésére. Ha már gyár van s annak környékén a *világos lámpa* (így nevezi a nép a villamos világítást) veti messze fényét, illő dolog, hogy hosszas nyugalmi helyzetéből toronyóránk is működésre keljen s az éj koromsötét óráiban figyelmeztesse az egyre népesedő Szerencs derék, mondhatni tettekre kész tanácsát, hogy itt-ott egy-két petróleumlámpa is elkelve utjelzőként, a mikor az esti járók nem részesülnek a szelid hold ingyen világításában. Egyébként az elmaradás esetében sem kívánom az ügyet a *Zemplén* »seketete táblájára hozni, mert hát este, éjjel ki ki uljon otthon, vagy lámpásával jelezze, hogy az ellenkező véleményen van.

Volna még sok egyéb irnivaló Szerencsről; hanem másorra hagyjuk *) A mennyiben pedig a népszámlálás ügye most országszerte az érdeklődés színvonalán áll, felemlítésre méltó, hogy Szerencs lakossága az utóbbi két év alatt szépen szaporodott. Szerencsnek jelenleg 4381 lakosa van. Az összeírás nagy gonddal történt. Az összeírás ügyvivői kilenc csoportban a következők voltak: *Molnár J.*, *Belák*, *Persensky*, *Fischer*, *Goldberger*, *Réti*, *Ludvigh*, *Vári* és *Moldován*; a gyűjtővek és részletes összeírás felülvizsgálói pedig: *Bóta*, *Dubán* és *Paszlavszky*. Ezek után *Boronkay* jegyző a legszigorubbán teljesítette a főszolgabírói utasítás szerint való tüzetes átvizsgálást a népszámlálás adataira vonatkozólag, s f. hó 12-én a gyűjtőveket a számláló lapokkal beszolgáltatta a főszolgabírói hivatalnak megerősítés végett.

A népszámlálás humora Szerencsen is meg volt. Hogy annak felsorolását valaki, önmagára magyarázva, sértésnek ne vegye, — csak azt említem meg, hogy itt-ott a fiatal ügyvivők statisztikai udvarias fogadtatásban részesültek s hogy a magyaros szokás meg ne tagadja természetét, néhol nem hiányzott nekik még egy kis »statisztikai vacsora« sem. Így hát a népszámlálásnak is meg volt a maga jó oldala »rebus officiosis bene gestis.« Fő dolog azonban, (s talán ezért van a szerencsi piaci drágaság is!) hogy Szerencs lakosságának száma feltűnő módon szaporodott.

Hő óhajunk, hogy a lakosság számának gyarapodásával növekedjék a hazafias érzelem, a közérkölciség és a tiszta emberszereteten alapuló egyetértés is Szerencs városában!

P. S.

Hirek a nagyvilágból.

A chili köztársaságban (Dél-Amerikában) támadt forradalom kezd elmérgesedni. *Balmaceda*, köztársasági elnök, kiáltványt bocsátott ki, melyben a hatóságokat felhívja, hogy a felkelők követeléseit teljes szigorral utasítsák vissza. A szárazföldi hadsereg hű maradt az elnökhöz; de a tengeri hadsereg és a képviselő ház többsége fellázadt a kormány ellen s már több ponton megkezdte a fegyveres támadást.

Szuádullah basa, Törökországnak bécsi nagy követe, gázmérgezéssel véget vetett életének. A tragikus véget ért nagykövet 53 éves volt, — telivér török, de azért teljesen járatos a nyugati civilizációban. Holttestét Konstantinápolyba szállították.

Az indiánusok meghódoltak. *Miles* tábornok napi parancsban tudatta az Egyesült Államok csapataival, hogy az indiánusokkal minden ellenségeskedés megszűnt.

A füsttlen puskaporról *Vilmos* német császár úgy nyilatkozott, hogy az végét szakítja a

háborúságoknak, mert a csapatokat képtelenné teszi a harcokra.

Franciaországban olyan nagy hideg uralkodik, hogy emiatt egész vidékek lakossága inséget szenved.

Hirek az országból.

Simor János, *biboros-esztergomi érsek*, *Magyarország primása*, az *apostoli szentség született követe*, *római szent birodalmi herceg*, f. hó 23-án, reggeli 7 óra 30 perckor meghalt. Elhunytának első híre Ujhelybe szerkesztőségünkhez hozta meg a táviró s lapunk kiadóhivatalából szárnyalt szét a legmélyebb részvéttel költve mindenfelé. Váratlanul bekövetkezett halálát meghülésből eredő betegség okozta. Palotájának nyitott ablaka mellett, könnyedén öltözve, a madárkákknak szórt alá enniváló morzsálatot, miközben erősen áthűlt. Végét közelíteni érzvén, magához hivatva a káptalant s a kanonokok mindegyikétől szivrehatóan elbúcsúzott, kérve őket, hogy az általa teremtett jótékony célú alapok és alapítványok kezelésére kiváló gondot fordítsanak. Nyilvános adományainak összegét öt millió forintba becsülik. *Simor* János esztergomi hercegprimás, f. hó 20-án töltötte be érseksége 24-ik évét. Mióta a hercegprimási szék áll, *Simor* a harmadik, aki a betöltött huszonegyedik évvel dicsekedhetett. *Kanissay* János 31 évig, *Szechy* Dénes 24 évig volt primás.

Mátyás-szobor. Kolozsváron a *Mátyás-szobor* bizottsága legközelebb tartott ülésén megállapította, hogy az újban rendezett gyűjtés utján 43,000 ft gyűlt össze a szobor alapra. Bizony édes-keves! Sok vidéki hatóság még nem adott számot a gyűjtés eredményéről.

Időleges kiállítás. A kereskelemügyi miniszter intézkedése következtében a budapesti kereskedelmi múzeum által Budapesten f. évi május 15-től június 30-ig időleges agyag, cement, aszfalt és köipari kiállítás fog rendeztetni. A kiállítani kívánt minták illetve nyersanyagok a keménységi fokozat megvizsgálása végett e hó végéig a kereskedelmi múzeum igazgatóságához felküldendők.

Budapest főváros lakossága az utolsó tíz év lefolyása alatt 135,000 fővel szaporodott. A lélekszám túlháladta a félmilliót, amennyiben 506,061-re emelkedett.

Különlélek.

Tisztelettel kérjük mindazokat, kik lapunkat megtartották és esetleg a multa is hátrálékban vannak, hogy az előfizetési pénzeket hozzánk mielőbb eljuttatni sziveskedjenek, Tisztelettel
A kiadóhivatal.

(Városi tisztújítás). Ujhely város előjárásának újjavasztása folyó hó 21. és 22-én ment végbe, és pedig nagy érdeklődéssel, mert némely állásra több kandidátus is volt. Reggel 9 óra felé, mikor már százával hullámozott a szavazók sokasága a városháza körül, összeült a képviselőtestület és megtette a kijelöléseket. Ezután csakhamar kihirdette a tisztújítást vezető főszolgabíró, hogy *Ujfalussy* Endrét főbíróvá, *Csáko* Imrét közigazgatási tanácsossá, *Toth* Lajost adótanácsossá egyhangulag megválasztották. A második és harmadik közigazgatási tanácsosi állásra *Kovalcsik* János csizmadiamester föllépése adott munkát *Fendrich* Miksa és *Csoltkó* József eddigi tanácsosok pártjának, mert a szavazás elrendeltét ven a *Kovalcsik*-párt *Fendrich* 280 szavazata ellen 156 szavazatot, és *Csoltkó* 305 szavazata ellen 133 voksot drukkolt ki. Esti hét óra volt, mikor a szavazást berekesztették és az eredményt kihirdették. Másnap a pénztárosi állás került legelsőbbsen választás alá. Két jelölt volt. *Sztrapkovich* Imre eddigi pénztáros és izségi *Horváth* József. A szavazás kezdetétől fogva a régi pénztáros volt fokrol-fokra nagyobb többségben, ennek következtén *Horváth* József visszalépett. Délután a képviselőtestület választotta meg *Schmidt* Lajost rendőrbiztossá (és tb. rendőrtanácsossá). *Valkovszky* Eleket pénztári ellenőrré, *Szentgyörgyi* Dezsőt v. mérnökké, *Zboray* Józsefet hegybíróvá, egyhangulag; végrehajtóvá *Hegy* S. Gyula és városgazdává *Armágyi* János szótöbbséggel választották meg. Eszerint mindenkiben megmaradt a »status quo ante«.

(Az időjárás) legteljesebb téli pompájában áll. Hegyet-völgyet tükörsima jégpáncél fölött vas tag hóréteg borít. Fák, cserjék szinte roskadoznak a hó és zuzmara terhétől. A Nimródok, kisebb nagyobb csoportokban összeszedődve, végét járják a nyulászó szezonnak, mert febr. 1-én már a kegyelem napja virad a nyúl-világra. Ma a s. pataki, a m. hotyikai és n. kövesdi határokon vannak szezonot bezáró körvadászatok; tegnap a b. szerdahelyi határban ijesztették halála a nyulakat. Vadászok beszélik, hogy a nagy hó és erős hideg miatt sok vad elpusztult; a szivós életű varjak csapatait is megtizedelte a csikorgó hideg. Mikor tegnap délen e sorokat irtuk, a fris hó szépen szitált, ami vadász-fogalom szerint »pompás idő«-t jelent.

(Eljegyzés.) *Schweiger* Áron törvényszéki hivatalnok tegnap jegyezte el *Lichtenstein* Adolf ujhelyi kereskedőnek szép leányát, *Bertát*.

(Batyubál.) Mához egy hétre tüzte ki az olvasó kör batyubáljának megtartását. Az erre szóló meghívók már több nap előtt széjjel küldettek és lapunk mult heti számában közöltük is; ezúttal csak azt kívánjuk jelezni, hogy a rövid farsangnak ezen egyedüli mulatsága iránt intelligens köreinkben oly nagy az érdeklődés, hogy fényes sikere iránt kétség alig lehet.

(Halálozás.) *Ij. Prámer* Márton, ki a felsőbb középiskolai osztályokat Lőcsén végezte, e napokban hagymáz betegségben meghalt. *Prámer* Alajos prépost plébános szeretett unokaöccsét és nevelő fiát gyászolja a reményteljes ifjú halálában.

(Helyreigazítás.) A *Zemplén* mult számában közölt tárcza egyik epizódjára vonatkozólag s az ottan előadott tényleírás helyesbítésül illetékes kézből a következő értesítést vettük: 1. A sebzett vadkan az első lövések után nem fordult vissza; a hajtásba üldözésére indult vadászt fegyverhordozója és egyáltalán senki sem követte. — 2. A második lövés után a vad a lejtőn abba az irányba fordult vissza, a melyben a vadászok vonala volt felállítva és a vadász a lövés után fegyverét megtöltve, üldözte tovább addig, amíg a talajviszonyok lehetetlenné nem tették. — 3. Midőn a vadász a sürűsége a vadászokhoz áthatolt és értesült, hogy a vad ezen vonalon keresztül nem ment, rögtön kijelentette, hogy annak a közelben kell lenni, mert a második lövés oly közelről történt, hogy látható volt, hogy a vad jobb szeme mellett van sulyosan sebesítve, amint ez a feltalálás után legott konstatáltatott is. — Ha már a nyilvánosságra került a dolog, akkor a tényállást tárgyilagosságban is meg kellett ismertetni. Végül ami a nyulrugás rémhistoriát illeti, hit az bizony azoknak a régi jó időknél ma már elhervadt szellemvirága, amikor a 13 császármadár történetet illusztrálva jelent meg; ennek a szerzői joga is valószínűleg azt a régi vadászt illeti, a ki a 13 császármadarat együtt látta egy száraz ágon. Ne sértsünk tehát jogokat, legyen a termék a szerző tulajdona, és hagyjuk az e fajta regéket a lobogó vadásztűz mellett felderülő kedély mondakorének. Egyébiránt »multa licent poetis.«

(Műkedvelő előadás.) Az ujhelyi iparos ifjak elhatározták, hogy önképző és betegsegélyző egyesületük javára a színházban jövő hó 7-én táncal egybekötött műkedvelő előadást rendeznek.

(Rövid hírek.) *Szoba* t. F. hó 19-én a Kosuth utcai Károlyi-féle háznak egyik szobájában a padlászgerenda a rozzant kémenytől meggyuladt és már nagy darabon kiégett, mikor észrevették és beoltották. — *Tolvaj* nő. Gerber Iona helynékül maradt cselédet, ki Györgyi Károly gyaristától 10 forintot lopott, a rendőrség, mielőtt elutazhatt volna, a vasuti állomáson letartóztatta. — *Férfi* lopta meg. Houska János favágó felesége, férjének 57 ft készpénzt ellopta és azzal megszökött. Nagy-Mihályból kísérték a rendőrség elé. A pénz is megkerült néhány forint hijjal.

(A kir. törvényszékről.) *Vesszedelmes tolvajok*. Valóságos tolvajtársaságot alakítottak Hornyik János és Zvonyik Mihályné, szül. Takács Mária. A mult év nyarán esténként Lukáról bejártak Ujhelybe s éjjel alkalmas pillanatokban bementek egyes házakba, s különböző tárgyakat összelopkodván ismét Lukára távoztak. Mult évi szeptember 23-án éjjel Német Nándor Kazinczi-utcai házában udvarába a kert kerítésén át bemásztak s míg Hornyik János az istállóból a kocsis csizmáját és cipőjét vette magához, addig Takács Mária az előszobából 80-90 ft értékű ruhaneműket lopott el. Ugyanezen éjjel a kerítésen át bementek a Szegi Ágoston udvarára is, és a kocsisnak gubáját a szekérszínből elemelték. Szeptember 26-án éjjel ismét meglátogatták Ujhelyt, s akkor Várad Fekete János hecskei házat szemelték ki működésük színhelyül. A ház verandájához lábtót támasztottak, s a nyitva lévő ajtón át a lakásba hatolván, ott ruhaneműket, ezüst evőeszközöket s különböző ingóságokat szedtek össze, összesen 200 ft értékben és már az udvarba le is vitték az ellopott tárgyakat, a mikor Gálos Elemér, a háztulajdonos unokaöccse, fölébredt, s a tolvajok üldözésére indult Hornyik János sikerült elfognia, de Takács Mária az ezüstneműekkel Lukára szökött. A Hornyik János vallomása nyomán Takács Mária is elfogták és a rendőrség házkutatást tartott Lukán, a Takács Mária házában, s a kuta és nagy mennyiségű lopott holmit hozott napfényre. Takács Mária beismerte, hogy még több lopást is követett el Ujhelyben a mult év nyarán, így Klituz Páltól, Szcency Lillától és Schwarcz Ignáctól különböző ruhaneműket lopott, s a lopott tárgyakat mindig Lukára vitte. Folyó hó 21-én a kir. törvényszék ezek miatt a lopások miatt Takács Máriaat négy évi, Hornyik Jánost pedig három évi fegyházra ítélte.

(Korcsolyázás.) Sárospatakról írják nekünk, hogy ottan nemcsak jól sikerült hangversenyről és kitűnő táncmulatságokról, hanem kellemes korcsolyázó összejövetelekről is beszélhet a krónika. Ha hosszas

*) Számot tartunk rá!

szellemi munka után friss levegő és egészséges mozgás után vágyunk, kísérőnk az iskolakerten keresztül a vasúti állomás mellett levő korcsolya-terre, ott megtaláljuk amit óhajtunk: az üde levegőt, kellemes mozgást és jó társaságot. Ha alkalmas idő van, mindennap összegyűl a társaság; de a sors nem mindig kedvez oly nagyon, mint kedvezett f. hó 18-án, vasárnap. Ekkor igazán szép közönség gyűlt össze a jégpályán, nemcsak korcsolyázókból, de a korcsolyázók s különösen a korcsolyázónők iránt érdeklődő nézőközönségből is. A szép napfényes téli idő, valóban kedvezett a jégpályán, melynek és midőn délután 2 órakor megszólalt a *Mohár* Jóska hívogató, csalogató nótája, egyre szaporodott a társaság. A korcsolyázó párok pedig rózsás kedvvel és rózsás arccal lejtettek végig a jégpályán a jó cigányzene mellett; 8 pár még egy kis négyest is megkocakoztatott. Jelenvoltak: Ballagi Gézáne, Szántó Gyuláné úrhölgyek, Benedek Ilonka, Árvai Ilonka, Eperjesy Ilka, Lácay nővérek, Kérészi Emma, Maier Babelt, Szinyei nővérek, Mester Ilona és Anna, Kun Sárika. Ezen kívül a főiskolai és tanítóképzőtől való tanárok, valamint a főiskolai ifjuság és nagyszámú néző közönség. Sőt a néző közönséghez számíthatjuk, ha csak pillanatra is, a félnégy órai vonattal ott előttünk elrobogó utasokat, kik ugyancsak érdeklődő csoportosultak a kupék ablakai körül. Félő óra felé oszlott szét, csaknem egyszerre az egész társaság, avval a reménységgel, hogy nemsokára megint együtt leszünk.

(Végtárgyalások.) A jövő héten következő bűnügyek kerülnek végtárgyalásra a kir. törvényszéknél: *január 26-án:* okirathamisítással vádolt Turóczy Istvánné bűnügye, sulyos testi sértéssel vádolt Barthus József és Kuzsmik Bogda János bűnügye; *január 28-án:* Gyujtogatással vádolt Dudás Mihályné bűnügye, gondatlanságból okozott emberöléssel vádolt Velágos Blazsinné bűnügye; *január 29-én:* magánlak sértéssel vádolt Beszala Cirill bűnügye, hatóság elleni erőszakkal vádolt Groszhändler Sámuel bűnügye, közokirat hamisítással vádolt özv. Tót Istvánné és társai bűnügye.

(Liszzy Cornélia urnától) egy jó karban levő zongora jutányosan megvehető. Bővebb értesítést *főnt nevezettnél* nyerhetni.

Egyesületi és társas élet.

Az idegen hangzású zempléni község-nevek átmagyarosítása.

IV.

A fentebb stilizált irányelvvel, úgy vélem, világosan és határozottan kiemeltém a célt s az ahhoz vezető utat, mely a zempléni község-nevek átmagyarosításának nem könnyű feladatában egyfelől megóvja a túlhajtástól, másfelől biztosítja az eltévedéstől. Mert tévedés lenne, ha a történelmi tekinteteket nem méltatva magyarosítanánk, — és túlhajtás, ha minden egyes község-nevet, mely nem a mai is élő nyelv szótárából való, törledőnek ítélnénk s újra keresztelnénk.

Vármegyénknek déli vidékén aránylag kevés tennivaló vár reánk; de annál több az északi részen fekvő község-nevek revíziója körül. S ez nagyon természetes. A déli vidék községei, úgy szólván, egyfőleg osztályosai a nemzet ezredéves múltjának. Ok is, mint maga a nagy nemzet-család, megfogya bár, de törve nem, átszenvedték, túlélték a lezajlott századoknak »vérzivatarait«. Szerencsés község nevéhez, például, a magyar honfoglalás epopéájának egy epizódja fűződik; — *Sárospatak* Rettel-vezért vallja alapítójának, — *B.-Keresztúr* neve II. Endre király uralkodásának történetéből arról tanúskodik, hogy a német lovagrend itt is uralkodott; — *Olasz-Liszka* és *B.-Olaszi* községek olasz telepesei, mikor a tatárjárás veszedelme elmúlt, délszaki hazájuk legédesb nyenyegével ültették be a Hegyalját.*)

Nem így az északi végen, a *Krajnya* vidékén álló községek. Ezek keletkezésének emlékezetét csak a harmadik, legfeljebb a negyedik emberöltő őrzi! A legrégebb község sem vénebb 200 esztendősnél. Nem kell messzire mennünk bizonyosságért. Ung-vármegyé meg a múlt század közepén is arról panaszkodott, hogy nem bírja állandó lakóhelyhez kötni az ógyelgő ruténeket.***) Hazai törvényünk (1563: 4, 1567: 3 és 12) a pásztorkodó oroszoktól, kik nem állandó házakban, hanem *kunyhókban* vagy *sátrak* alatt élnek, de sok *marhána*k gazdái, csak felényi részt követel az országos adókból.***) Mikor tehát vármegyénknek felvidéki községeit az alvidéki községekhez névrokonság tekintetében is közelebb hozni kívánjuk, elleneink (mert melyik jó ügynek nincs ellensége?) még csak azt sem lobbantathatjuk szemünkre, hogy a szlávhangzású község-nevek átmagyarosításában, ebben a mi hazafias vállalkozásunkban, nem respektáltuk a történelmi emlékeket.

Eötvös József br., a próféta-tehetséggel meg-

* V. Ö. Szalay Magyarorsz. tört.

** Biedermann. Die ungar. Ruthenen. II. 74.

*** V. Ö. Hunfally, id. m. 466 s. köv. l.

aldott állambölcsész, *A XIX. század uralkodó eszméi* c. híres művében eminens szerepkört juttatott a *nemzetiség* eszméjének. Amit jövendőlt, bejeljesedett. Mint az elektromos erő, amely megrezkedett, vonz és hevit, úgy foglalkoztatja a nemzetiség eszméje, érzelme az elméket és szíveket. Nemzeti eszméltre serkentett államok és társadalmak, meszaliánszba lépve s az idők intelmére hallgatva, tüzzel-vassal dolgoznak, hogy egységes nemzeti alapon álló státus-életet szervezzenek a jövendőség számára!

Csak a magyar maradjon tétlen nemtörődömségben, mikor egy ezred évi szünet után árán több jogot szerzett a jövendő ezredéves lethez, dicsőséghez, mint a kerek világnak bármely más nemzete? A tétlenség egy nemzet életében a haldoklás kezdete. Nemzetek és nemzetiségek összemérkezésében nem szabad nekünk sem öszszefont karral szunyókálnunk! A *Matica Slavinká-kra Magyarosító egyesület*-ekkel felelünk; az elhódított magyarságot visszahódítjuk, az elidegenített község neveket átmagyarosítjuk! Nekünk hangzik a költő szózata:

Hazádnak rendületlenül
Légy híve!

nem másnak! Nekünk kell elmélednünk a mementőről:

A nagy világon e kívül
Nincsen számokra hely

nem másnak. És mi halljuk azt a szót, és mi elméledünk a mementőről. Letűnt századok meddőségét hazafias, serény munkával jóra fordítjuk.

Ez az ország a mi egész világunk.

Ez a mi világunk legyen egészen magyar ország!

Lám, a francia Uj Orleans-ban honfitársakra lel, — Kuba szigetén a spanyol nemzeti románok épp oly otthonosak, mint az anyaországban, — az angolok az amerikai Egyesült Államokban második hazát bírnak, — az olasz nemzeti zászló fenlobog a vörös-tenger mellékein is, — a német hegemoniát tiszteletben tartja az egész világ. Nekünk, magyaroknak, ott a messze Keleten valahol, még *Mátyás* korában is volt egy Nagy-Magyarországunk! Volt, de elveszett. Távoli hazában lakó rokonok szövetségére mi számot nem tarthatunk. Csak egy szövetségesünk van, mely megvédelmezett bennünket török, tatár dúló csatáiban: önkéblünkben a *honszerelem*. Ez az önkéblünkben rejülő hazafias erő fog bennünket megvédelmezni, külső és belső ellenségek ellen, a a jövő ezred-évben is!

Isten és *honszerelem* a mi nemzetünk szövetségei.

A ki elvben nincs velünk: az ellenünk!

És most (kérve munkálatunkhoz az objektív, nyilvános bírálatot, egyszerűsággal fentartva jogomat a befejező közlemény megírásához) átadom a szót t. munkatársamnak, *Bihary* Emilnek, aki a homonnai, szinnai és sztropkai járások területén fekvő idegen hangzású község-nevek átmagyarosítására vonatkozó javaslatát fogja, tüzetes megokolás kapcsolatában, előterjeszteni.

Nyilvános közönet.

Midőn a helybeli gimnázium kiegészítésének érdekében a vidékre kibocsájtott alírási felhívásunkra ez ideig begyűlt nagylelkű adományok jegyzékével az alábbi sorokban beszámolunk: egyszerűsággal az ügy nevében mélyen érzett hálál köszönetünket kívánjuk kifejezni, s kérjük a mélyen tisztelt adományozókat, hogy e köszönetünket szíves tudomásul venni méltóztassanak.

I. kimutatás

Waldbott Frigyes br. földbirtokos Tolcsva 1000 ft, Szepesi káptalan 50 ft, Bergler Gyula apát-plébános Tokaj 10 ft, Bombelles Lajos gf. földbirtokos Karád 100 ft, Bunyitay Vince c. kanonok Nagyvárad 100 ft, Jusztus József esperes-plébános Alattyán 500 ft, Maillot György br. földbirtokos Talya 100 ft, Kaczvinsky Viktor premontrai apát Jászó 100 ft, Leszi prépostság ivén többen 30 ft, Lobkowitz Rudolf herceg hadtestparancsnok Budapest 100 ft, Andrassy Gyula gf. képviselő Budapest 100 ft, Teley Rezső és Géza földbirtokosok Kelce 50 ft, Kazinczy Artur földbirtokos Berettő 5 ft, Barthos János államtitkár Bécs 200 ft, Pánthy Endre nagyprépost kanonok Eger 400 ft, Balásházy Bert. laud földbirtokos Évakra 100 ft, Szekerák Kálmán esperes-plébános Sárospatak 20 ft, Wallis Gyuláné gf.-né földbirtokos Pápa Kovácsi 1000 ft, özv. Berchtold Lászlóné földbirtokosné N.-Kázmér 100 ft, Berchtold Kázmér gf. N. Kázmér 50 ft, Lahocsinsky Adolf plébános N.-Tárkány 40 ft, Marczinek József esperes plébános Alsó Körtvélyes 10 forint. Összesen: 4165 ft.

S.-a.-Ujhely, 1891. január 24.

Chyzer Kornél dr.,
pénztáros.

Matolai Etele,
végrehajtó-bizottsági elnök.

Az ujhelyi polgári olvasókör ma egy hete tartotta tisztújító közgyűlését. Az évi jelentés felolvasása után, mely hű képét tárja fel az egyesület életének és öröndetes fejlődésének, következett a választás, melynek eredménye ez; elnök: Mar-

gítai József dr., alelnök: Bánóczy Kálmán; jegyzők: Vályi Bertalan és Petrás József, pénztáros: Schweiger Áron, háznagy: So nogyi Gyula, könyvtáros: Sebeők István. Választmányi tagok: Kiss Ödön, Isépi István, Vágó Gyula, Schmidt Lajos, Bodeczki Ede, Katona Béla, Buday Zador, Kubinyi Mihály és Halász József, póttagok: Csutkay Béla, Kende Antal, Csánki Gyula, Bodnár Péter, Fekete János

KÖZGAZDASÁG.

THE GRESHAM életbiztosító-társaság Londonban. E társulat évi jelentése, mely az 1890. június hó 30-án befejezett 42-ik üzletéről szól, és a részvényesek 1890. december hó 16-án tartott rendes közgyűlése elé terjesztett, rendelkezésünkre állván, közzetkező főpontjait közöljük. Az elmúlt év eredménye rendkívül kedvezőnek mondható. A társulathoz az utolsó év alatt 6673 biztosítási ajánlat nyújtott be 55.985,275. — frk értékben, melyek közül elfogadottat 5764 drb 47.194,725 frk biztosítási összeggel és erről a megfelelő számú kötvény ki is állított. A díjbevétel, a visszabiztosítási díjak levonása után 15.500, 911 frk 77 cts.-ra rug, a miben az 1.770,692 frk 60 cts.-ot tevő első évi díjak ben foglaltatnak. A kamatszámli mérleg 4.583,437 frk 44 cts.-ot tesz, miáltal a társaság évi jövedelme — a díjbevétel hozzászámításával — 20.084, 389 frk, 17 cts.-ra emelkedett. A társaság az elmúlt év folyamán 8.706,667 frk 81 cts.-ot utalványozott oly követelések folytán, melyek életbiztosítási kötvényekből eredtek. Lejárt biztosítási és vegyes biztosítások sat. fejében, fizetett a társaság 1.927,233 frk 75 cts.-ot, kötvények visszaváltására 1.426, 338 frk 75 cts.-nyi összeget fordított. A biztosítási és járadék-alapok 5.789,558 frk 13 cts.-al gyarapodtak. Az összes cselekvő vagygon az üzletév végével 111.610,613 frk 54 cts.-ra rugott. Tőkebefektetések: 2.460,317 frk 40 cts. a brit kormány értékeiben, 539,819 frk 79 cts. az indiai és gyarmati kormányok értékeiben, 14.995,488 frk 23 cts. idegen államok értékpapírjaiban, 1.734,190 frk 10 cts. vasuti részvények, elsőbbségek és garantáltak, 52. 410, 338 frk 33 cts. vasuti és egyéb kölcsönkötvényekben 16,619,240 frk 73 cts. a társaság ingatlanaiiban, melyekben a társaság bécsi és budapesti háza befoglaltatnak, 8.097,063 frk 86 cts. jelzálogban, és különböző értékekben 14.753,255 frk 10 cts.

Az évi jelentés részletesebb adatai a budapesti főközigazgatóságnál kaphatók, a hol egyuttal ajánlatok életbiztosításokra benyújtandók.

CSARNOK,

Róka-avatás.

Bizonyára hallották már t. olvasóim a német *burschok* nak a hírét, ezeknek a jövéru fiuknak, kik mensura, sörivás, bor s szerelem között töltik diák életüket. Legyenek szivesek eljönni velem egy kis időre közéjük abban a pillanatban épen, a mikor egy burschot fölvesznek a diák egyesületbe, jöjjenek a »fuchs«, akarom mondani a *róka-avatásra*.

A német bursch, vagy student élete a *Kneipe*-kon van meg a maga igazi mivoltában. Rendszeres ivóalkalmak, gyülekezések ezek, a melyeken dal, tósz, adoma között üritgetik a sörös kancsókat. Ilyen alkalmakkor van a róka avatás is, azzal az érdekes mozzanattal megtoldva, hogy ilyenkor a *Kneipe* nem abban a városban van, a hol a studentek tanulnak, hanem egy-egy közel fekvő faluban, az u. n. *Exkneipe*-on.

Exkneipon vagyunk tehát. A student-világ egyremásra homlitgatja az árpalevet befelé. Alaposan készülnek az ünnepies pillanathoz, midőn új társuk lesz hivatalos felavatás szerint. Szeretnének minél előbb mentől több sörnek melegágyai lenni, hogy kelőleg tombolhassanak majd akkor, midőn a rókácska ott lesz a »fuchs major« lábai alatt s kívülről és belülről ázik egyszerre a sör nedvétől.

Fuchsmajor! Nagy ur ez. Az új studenteknek apja, ki élet és halál ura a sörös kancsók között, kinek intésére az ujdonsült bursch addig tartozik inni, mig csak bír, — azaz (nem jól mondom) mig csak az asztal alá nem fordul a sok nedvnek miatta, s még akkor sem szabad abban hagynia az ivást, mig a »schenke« nem hangzik a szigoru mājor ajkairól.

Ez a fuchsmajor az avató. Papnak öltözik. Természetesen papistának, hiszen a protestáns német diák saját egyházát nem csufolja meg. Kézben pártorbot. Kisérettel jó a terembe, hol az avatás történik. A kíséretben van: harangozó, dajka, ki óriási túlköt hord keblén sörrel megtöltve; ministránsok, kik énekelnek. Kétszer-háromszor körülmennek a teremben, azután a papnak öltözött mājor a számára készített emelvényre lép. Beszédet tart, melyben jelzi a fontos alkalmat, a miért összegyűltek: fölakarván avatni a *burschenschaft*-nak egy új tagját. Intésére a harangozó az emelvényhez vezeti a *fuchst*. Ez egy ingre van vetkőzve s leül a számára kijelölt helyre, mely előtt rendszeren egy mosogató dézsa is szokott lenni. Hogy mire, könnyen eltalálhatjuk. Dicsőítő verset olvas most a mājor, melyben a fuchs-nak eddigi tettei vannak megörökítve s egyuttal *sörnevének* fontossága is el van mondva. Mert tudnivaló, hogy minden burschnak *sörneve* is van s rendszeren ezei szölitják egymást, nemcsak student, hanem férfi, sőt öreg korukban is. A vers fölolvassása után utasítja a mājor a dajkát, hogy szoptassa meg a rókát. Oda tartja a sörrel telt túlköt s az istenadta student iszik akarva, nem akarva. Mikor jót itatott vele a dajka: egy sörrel telt kupát vesz kezébe a mājor s végrehajtja

az avatást. Rendes formulája van. Így hangzik: »Éntégedet róka, ki ezután sörneveden »ólmolábú« leszesz, fölavatlak a szép Vénus, Cerevirius és Gambrinus nevében, — s a kupa tartalmát ráönti a delikvensre, kiről csak úgy csorog az árpálé. Azután beszéd jó, melyben inti a májor a fölavatott studentet, hogy mint ujdonsült róka becsülettel forgolódjék a sörivásban, a mensurában s valahogy szégyent ne hozzon a burschenschaft, különben méltatlanná lesz diszes róka-hivatalára.

A dicsbeszédet, mely mint említém, kötött alakban van írva, átadja a fölavatott új burschnak, ki a sörből kívül-belül el levén ázva nem valami nagy örömmel fogadja felavató bizonyítványát, — azután leszáll a májor az emelvényről s áldást osztogatva, éneklő kíséretével elvonul, melyhez most már a fuchs is hozzácsatlakozik s rendesen a dajkát szorongatja, ki nem más, mint egy másik társa, lánynak öltözve. A kompánia pedig a vizszatért fuchs egészségére rémitő *hocholás* között iszik s mondja el cifrábnál-cifrább, bolondabbnál-bolondabb jó kívánatait, miket a rókának hallgatógon zsebre kell raknia s eltűnie minden megjegyzést, mi sörnevével kapcsolatban éri becses személyét.

A visszatért s rendes ruházatba bujt májor azonban még adós maradt egy dologgal. Nem kérik a lefizetéssel. Hét-nyolc társat magához vesz és sörös kupákat egymás tetejébe rakják: a szoba padlásáig ér e torony. Aztán megszólal a májor: a róka, ki ezután rendes társunk leendő, megérdemli, hogy e kupatorony tetejéről is megkapja a bizonyítványt, éljen az »ólmolábú«! . . . Most már teljes az avatás. Nem hiányzik semmi, csak az ivás, arra pedig nem kell biztatni a fiukat. Isznak saját jóindulatukból, — isznak, hogy a fuchst az asztal alá igyák. A mi nem nagy dolog, hiszen úgy is a végét járja már s csakhamar felmondja a szolgálatot. De nem engednek: erővel is beléöntik a sárgás nedvet s csak a nyeldekkel fel s le szállásából láthatjuk, hogy iszik, vagy jobban mondva itatódik a szegény pára.

De minden jónak van vége. Így a rókaavató ünnepségnek is.

Végképen elázva a társaság felkerelkedik egymást támogatva s bizonytalan lépéseket téve, megindul hazafelé. A róka a vezető s az általa kezdett dalok hangoztatása mellett vonul a berugott csapat a székvarosba s egyáltalán nem művészi dalolásokkal fölvervén a csendet: lassan-lassan haza szélednek, hogy másnap folytassák ott, a hol elhagyták.

A minő a magyar diák a bor s szép leány mellett, olyan a német sörözéskor s a »káfer«-ek körében.

Zempléni 3.

HUMOR.

Katedrai bölcseségek.

— *Quintilian* től megtanulhatjuk, hogy kell valóban magyarul írni.

— Tessék nézni! Itt áll egy ember, betegesen feküdvé.

— Képzélek, hogy az én fejem a föld, mely a nap körül forog. Mikor a nap a fejem fölött merőleges irányban áll, akkor az én fejem lakóinak dél van.

— A XVII. század lírai költőin borongós szín folyik végig.

— Rosz befolyással volt pénzügyeinkre a több évi rosz esztendő.

GONDOLATOK.

Csakis egy dolog van, a miért érdemes élni a földön s ez a *szeretet*. Minden egyéb csak közönséges lelket elégíthet ki. Szeretni a hazát, szeretni a nőt, a gyermekeket, a barátot; szeretni a természetet, a jót és szépet, mely benne feltalálható és szeretni az istent, akinek *kell* lenni, mert különben nincs megnyugvása a szívnek és elmének: ez az egyetlen cél, melyet emberi mivoltához méltón követhet az ember, — és ez az egyetlen cél, mely boldogsághoz vezet. ik.

Legkönnyebb dolog a világon mindenkinek elégedetlenkedni — és a legnehezebb dolog, mindenkinek elegettenni.

HIVATALOS RÉSZ.

1104. sz. Zemplénvármegye főispánjától.

Elnöki körlevél.

A vármegye t. bizottsági tagjait a folyó évi január hó 31-én délelőtt 10 órakor a vármegyeháza nagytermében tartandó

rendkívüli közgyűlésre

tisztelettel meghívom.

Tárgy: A nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter urnak a vármegye

ipara és közigazgatásának fejlesztése és emelése tárgyában 75993/890. szám alatt kelt nagyhorderejű leirata és a ministeri intézvényhez képest létesítendő közigazdasági bizottságba 3 tag választása.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1891. évi január 21.

Molnár István s. k.
főispán.

88 137. sz.

Zemplénvármegye alispánjától.

Olvastatott a nmságu földmívelésügyi ministerium f. évi 61753 sz. a. a *Phalena bombix monacha* nevű pusztító rovar megfigyelése tárgyában kelt körrendelete.

A körrendelet másolata a nagyobb erdő birtokosoknak, nevezetesen a gróf Hadik Barkóczy Endre, gr. Andrássy Géza, gr. Sztáray Antal, a Benyovszky Lajosné szinnai uradalma, a gr. Mailáth József, a br. Sennyey Béla és a Szirmay Pál uradalmi erdő felügyelőséghez megküldetni és a Zemplén hivatalos közlönyben közzététetni rendeltetett.

Kelt Zemplén-vármegye köz. erd. bizottságának S.-a.-Ujhelyben, 1890. nov. 22-én tartott ülésében.

Prámer Alajos
köz. erd. biz. elnök.

Másolat.

Földmívelésügyi m. kir. minister 61753 I. 4. sz. körrendelet valamennyi köz. erd. bizottságnak és kir. erdőfelügyelőségnek. Az apáca — gyaponc nevű káros erdei rovar megfigyelése ügyében. Az erdőkre felette káros apáca — gyaponc nevű rovar. (*Phalena bombix monacha* Ocnaria monacha, vagy *Psilura monacha*) mely Bajorországban rendkívül veszélyes mértékben lépett föl, értesülésem szerint már az osztrák takarmányokban, nevezetesen Morva és Csehországban is jelentkező, szükségességnek tartom a köz. erd. bizottságot és a kir. erdőfelügyelőséget figyelmeztetni és utasítani, hogy az előbb megnevezett veszélyes rovar hazánkban netaláni föllépésnek megfigyelése iránt, az alábbiak értelmében haladéktalanul intézkedjék s a megfigyelések eredményéről hozzám f. évi dec. 30-ig az őszi, továbbá a jövő évi márc. 10-ig a téli és május 30-ig a tavaszi megfigyelésről, a tapasztaltak előadása mellett jelentést tegyen. Ezen rendeletemről a köz. erd. biz. a területében lévő erdőbirtokosokat s a községi és illetve a járási erdőtisztet haladéktalanul értesítvén, egyszersmind fölkérje, s illetve utasítja, hogy a végzendő megfigyeléseket úgy saját jól felfogott érdekében, mint az országos érdekekben kifolyólag is szorgalmasan és pontosan eszközöltessék, illetve teljesítsék, s a tapasztaltakat a fenebb kitűzött időben hozzám való bejelentés végett, idei dec. 25-ig, jövő évi márc. 5-ig és illetve május 25-ig a bizottság tudomására hozzák. A megfigyelést illetőleg tájékozással követhetőket tartom megjegyzendőnek: 1. Az őszi és téli ideje alatt a vágásokban ledöntött, vagy a mennyire lehetséges, a erdőben álló luc és erdeifenyőfák törzsének leginkább 2—3 métertől felfelé eső részén a helyrepedéseket vagy pikkely köveket kell vizsgálni, hol az irtandó apró köles nagyságu, szürkés barna, közepen horpadt csupasz peték szőlőfűrthöz hasonló csomagokban (10—50 pete néha több is együtt) találhatók; gyakran láthatók azonban a petecsomók az ággyöcsök mellett, valamint elő fordulhatnak a tölgys és bükkfán is 2. tavasszal megfigyelendők a petékből rendesen április hóban kikelő az első órákban sárga színű, de csak hamar, illetve néhány óramulva, megfeketedő kis szőrös hernyók, mely a kikelés helyén szétdőrszölendő apró csoportokban 2—6 napig, hideg nedves időben pedig, midőn a kéregpikkelyek alá is visszahúzódnak, tovább is, együtt maradnak, s ezután fejlődésük első félészakában nyákszállakon függve bocsájtják magokat egyik ágról a másikra vagy az alfára. A jövő nyári megfigyeléseket, valamint föllépése esetében az irtást illető utatisámom később fog kiadatni Budapest, 1890. okt. 16. Bethlen s. k.

40302/V. — 10 szám. Magyar királyi belügyminister.

Körrendelet.

(Folytatás.)

10. §. Ha az eljáró illetékes hatóság a folyamod részére az előleges telep és építési engedélyt egy meghatározott és megfelelő területre megadhatónak véleményezi, ezt a feltételeket részletesen magában foglaló határozatban kimondja s azt a folyamodó féllel azon utasítással közli, hogy a mennyiben felebbezéssel meg nem támadtatik, a telep és építési végleges engedély kinyerése végett a belügyministerhez forduljon.

Ezen folyamodványra a belügyminister a kereskedelemügyi miniszter meghallgatásával a végleges telep és építési engedélyt megadhatja.

Ezen folyamodvány a felállítani szándékolt gyártelep és környékét pontosan feltüntetendő helyzetrajsszal, továbbá a gyárra, annak berendezésére vonatkozó összes, úgy általános, mint részlettervekkkel, valamint a gyári üzem biztonságára, veszélyeztetők, töltések, fűtőrendszerekre stb. vonatkozó részletes szabályzatok tervezetével s az eljáró hatóság határozatával felszerelendő.

Az általános és részlettervek, az előleges telep és építési engedély tárgyalásainál eljáró hatóság által hitelesítendő.

A végleges telepengedély elnyerése előtt sem a gyár építése, sem az ipar gyakorlása meg nem kezdhető.

11. §. A végleges engedély csak ezen feltételeknek megfelelőleg adható meg, a melyek a robbanó anyagnak engedélyezésekor megállapítottak. (8. §.).

12. §. A végleges telepengedélyvel egyidejűleg folyamodónak a gyártási, az eladási és szállítási engedély megadatik, és pedig határozott kimondásával annak, vajjon a vasuton való szállítás megengedtetik-e vagy nem?

Ugyanezeken megállapítatik az is, hogy a robbanó anyagra vonatkozólag, annak minőségéhez képest, a jelen rendeletben foglalt, vagy a löporra nézve fennálló biztonsági intézkedések alkalmazandók-e? továbbá, hogy egy vagy más irányban szükségesek e különös biztonsági rendelkezések? és végül, hogy a robbanó anyag a bemutatott alakban löszerként (munitio), különösen tiltott löszerként (munitio) kezelendő-e és hogy ennél fogva az ez irányban fennálló szabályok alá esik-e?

Ezen §-nak határozmányai a már üzemben levő gyárakra nem alkalmazhatók.

13. §. Mindazon robbanó anyagok, melyek az országba behozatnak, a jelen rendelet határozmányai alá esnek, kivéve ennek a gyártásra vonatkozó határozmányait.

14. §. A katonai hatóság kivételes esetekben és saját céljaira a jelen rendelet egyes rendelkezéseitől eltérőleg járhat el, a mennyiben ezt hadászati szempontok követelik, és az a személy és nagybiztonságnak veszélyeztetése nélkül történhetik.

Különös határozatok.

I. Fejezet.

A robbanó anyagok előállítására.

15. §. Robbanó anyagoknak iparszerű előállítása csak oly egyéneknek engedélyezhető, a kik minden tekintetben teljesen megbízhatónak bizonyultak.

A ki a gyártást személyesen gyakorolni kívánja, vagy az, a ki annak vezetésével megbízatik, tartozik azonfelül ide vonatkozó vegyészeti ismereteit és azt is igazolni, hogy legalább egy évig egy katonai gyárban volt alkalmazva.

16. §. Robbanó anyagok előállítására szolgáló gyárnak felállításához első sorban az előleges telepengedélynek a jelen rendelet 9 §-ában foglalt eljárás szerinti elnyerése szükséges.

A folyamodvány mellett az iparhatóságnak bemutatandó a robbanó anyagnak előleges engedélyezésére vonatkozó határozat (8. §.).

Továbbá a folyamodványban az évenkénti gyártásnak legnagyobb mennyisége megjelölendő és ahhoz a felállítandó gyártelepnek területére, fekvésére, berendezésére és üzemesre vonatkozó összes adatok, valamint az általános ügy a részletes tervek is melléklendők.

Az előleges telepengedélyre vonatkozó határozat csak az ipar törvény 25—32 §-aiban megállapított eljárás, továbbá robbanó anyag körül különös ismeretekkel bíró szakértőknek meghallgatása után és az alábbi rendelkezéseknek figyelemben tartásával hozható meg.

Az iparhatósági határozat ellen beadható fel-folyamodások benyújtási idejére és joghatályára nézve az ipartörvénynek hivatkozott szakaszai és a jelen rendelet rendelkezése (9. §.) alkalmazandók.

A mennyiben ily gyárak vízhasználatot kívánnak igénybe venni, ugy e részben az 1885. évi XVII. t. c. rendelkezései követendők.

Az előleges telepengedélynek szabályszerű elnyerése után a jelen rendelet 10. §-a értelmében eszközölendő ki a végleges engedély.

17. §. A robbanószergyárak helyiségeinek több csoportba kell oszlolnia, és pedig:

a) azon helyiségek, a melyekben robbanó készítményeknek robbanó természetű alkotó részei állítatnak elő, képezik az első csoportot;

b) azok, a melyekben az a) pontban érintett készítményekből összevegyítés által a tulajdonképeni robbanó anyag állítatnak elő, képezik a második;

c) a töltények készítésére és csomagolására szolgáló helyiségek képezik a harmadik csoportot.

Ezen három csoport épületeinek egymástól legalább 50 méternyi távolságban kell lenniök.

d) A kész robbanó anyagok elhelyezésére szolgáló raktárak képezik a negyedik és végül

e) mindazon gyári épületek, melyekben robbanó természetű anyagok nem kezeltetnek és lakásokul nem használatnak, az ötödik csoportot.

A két utolsó csoportnak egymástól, valamint a többi csoportnak épületeitől legalább 200 méter távol kell esni.

A 4 csoport épületeinek (raktáraknak,) ha azok 1000 klgnyi robbanó anyagnak elhelyezésére készítvék, legalább 50 méter, 2000 klgmal legalább 100 méter, ennél nagyobb, de 10,000 klgmot semmi szín alatt meg nem haladható mennyiségre készült raktáraknak pedig legalább 200 méter távolra kell egymástól feküdniök.

Az első négy csoport épületei egymástól

különvála állítandók fel és a 20. §. szerinti földtöltéssel övezendők körül.

As 5-ik csoportba tartozó épületek egymástól a helyi viszonyok, valamint ezen épületek anyagának és rendeltetésének megfelelő tüzbiztonsági távolságban állítandók fel.

18. §. A robbanószergyárnak elhelyezésére elhatározó befolyással bír a netáni robbanás esetén veszélyeztetett környezetnek a célba vett településtől való távolsága.

A szomszédos veszélyeztetett tárgyak, tekintettel a veszély mérveire, két osztályba soroztatnak.

Az I. osztályba tartoznak:

A vállalkozónak a gyárhoz nem tartozó épületei, továbbá olyan épületek, amelyeknek tulajdonosai szabályszerű okiratban beleegyeznek a gyár felállításába; azután kevésbé használt gyalog és kocsí utak és végül gazdaságilag művelt oly területek, melyek nem a gyártelephez tartoznak.

A II. osztályba tartoznak:

Minden más lakott ház és veszélyeztetett épület, vasutak, vízi, ország, megyei és sűrűn használt községi utak és egyáltalán oly tárgyak, amelyeknél a szerencsétlenség nagyobb mérveket ölthet.

Azon gyári épületeknek, amelyekben robbanó anyagok kezeltek, vagy elhelyeztetnek, ha a robbanó anyag 500 kgm-ot meg nem halad, az I. osztályba tartozó tárgyaktól legalább 300 méter, a II. osztályba tartozóktól pedig legalább 600 méternyire kell feküdniük. Ha pedig az azokban kezelt vagy elhelyezett robbanó anyag 500 kgm-ot meghalad, az I. osztályba tartozó tárgyaktól legalább 500 méter, a II. osztályba tartozó tárgyaktól legalább 1000 méter távolságra kell feküdniük.

19. §. Mindazon épületeknek, amelyekben robbanó anyag kezeltek, könnyű fából kell építve és hasonló könnyű anyaggal kell befödve lenniük.

Kövek és téglák csak az alapzatnál, fémalaktrészek csak az ajtó és ablakzáraknál, és villámhárítóknál alkalmazhatók.

Villámhárítók minden épületen alkalmazandók ugyanazon szabályok szerint, a melyek a lőpor és lőszer raktáraknál alkalmazott villámhárítókra vonatkozólag fennállanak.

A tetőzet, valamint az épületnek falai csak világos színűre meszelhetők, vagy festhetők.

A tölténykészítésre szolgáló helyiségek csak két legfeljebb 3 munkás számára rendezhetők be.

20. §. Azon épületek, amelyekben robbanó anyagok készíttetnek, vagy a tetőzetnek legfelső vonaláig erős földtöltéssel övezendők körül, vagy ennek megfelelő mélyedésben helyezendők el.

A töltés koronájának legalább egy méter szélesnek, lejtőjének gyepvel borítottnak kell lenni, és legalsó részének az épületfalak külső részétől legalább egy méter távolságra kell esni.

A robbanó anyag egyes alkatrészeinek készítésére szolgáló épületek mindegyikének hasonló földtöltések által kell egymástól elkülönítve lenni.

21. §. A robbanó anyagok készítésére szolgáló helyiségekben a padlónak mindennemű fém, vagy kő alkalmazása nélkül tömörnek kell lenni. Ha pedig a robbanó anyag folyékony, azonfelül a padló behintendő, vagy pedig kaucsuk, vagy ruggyaut fedőlapokkal ellátandó, a mely burkolat időről időre megtisztítandó, ha pedig a folyékony robbanó anyag kiömlött volna, azonnal mással helyettesítendő.

22. §. Mindazon épületek, amelyekben robbanó anyagok készíttetnek, vagy dolgoztatnak fel, kizárólag csak vízfűtésre rendezendők be. A tüzelőhelyeknek a töltésen kívül kell elhelyezve lenni.

Az ilyen fűtő készülékek egyetlen oly helyiségben sem szabad hiányoznia a melyben nitroglycerin készíttetik, vagy feldolgoztatik és azok mindenkor a legnagyobb gondozásban részesítendőek.

23. §. A robbanó anyagokat tartalmazó gyári helyiségek a beálló sötétedésnél csak lámpák által világíthatók meg, melyek kívülről a jól üvegezett ablakokra függesztendők. Ezen helyiségekbe éjszaka csakis szükség esetén és kizárólag csak a vegyész mehet, a kinek biztonsági lámpával kell ellátva lennie.

24. §. A robbanó anyaggyár összes csővezetékének megromlás ellen lehetőleg biztosítva és akként kell alkalmazva lennie, hogy barmikor könnyen megtekinthető legyen.

25. §. A robbanó anyagok készítésére szolgáló épületekben üveg, kő, vagy agyag, továbbá az olom kivételével bármely fémedénynek használata lehetőleg elkerülendő, és ezek helyett fa, kaucsuk stb. edények alkalmazandók.

Nem közvetlenül a gyártáshoz tartozó, különösen pedig fémalaktrészekből álló tárgyaknak bevitele tiltva van.

26. §. A cellulose-nak (gyapot-faanyag stb.) nitrálása a fennebbi szabályoktól eltérőleg a következő feltételek mellett oly épületben is eszközölhető, a mely robbanó anyagot nem tartalmazó más épületnek közvetlen szomszédságában fekszik és pedig:

a) ha azon helyiséghez közel, a melyben a lőgyapot készítése történik, egy vízzel megtöltött tartó akképen elhelyeztetik, illetve elásatik, hogy

abba könnyűséggel lehessen az esetleg veszélyes temperaturára felhevült gyapot és savkeveréket bedönteni.

b) ha egy edényben 5 kgm-nál nagyobb mennyiség nem nitráltatik és az nyitott edényben történik.

c) ha a készre nitrált cellulose azonnal nagy mennyiségű vízbe tétetik, és az a megmunkálás további folyamata alatt allandóan legalább 30% víztartalmú;

d) ha nitrocellulose gyárban 100 kgm-nál több nitrocellulose nincs elhelyezve.

A sajtolás azonban, még vizes lőgyapotnál is (nitrocellulose) csak töltéssel övezett épületekben fogatosítható, a melyeknek a többi gyári épületektől legalább 50 méter távolságra kell feküdniük.

26. §. Ha a lőgyapot (nitrocellulose) előállításához megkivántató ezen feltételek nem teljesíthetők, vagy más robbanó nitrogyeülék előállítása céloztatik, azon esetben a tervezett telepnek és gyártási módnak pontos tervrajza és leírása a belügyministeriumnak bemutatandó, a mely szakértőknek meghallgatása mellett az engedélyezési feltételeket esetről-esetre megállapítja.

28. §. A savtartalmú mosó és öblögető vizeknek betolyása akként rendezendő be, hogy azoknak emberek, állatok és növényzetre haló káros behatása kizárva legyen.

29. §. Nitroglycerin (robbanó olaj) gyártásánál illetőleg annak legfontosabb és legveszélyesebb részénél, t. i. a glycerin nitrálása alkalmával a gyakorlat munkásokon kívül — a művelet elejétől végeig egy szakszerűen képezett vegyész jelenléte is okvetlenül szükséges.

A nitroglycerin, mint ilyen, vagy folyadékban feloldva, veszélyessége miatt forgalomba nem hozható.

Robbanó anyagként való használhatására megkivántatik, hogy az más anyagokkal vegyítessék és ez által veszélyes minősége csökkentessék.

Hasonlólag ki vannak zárva a forgalomból olyan robbanó anyagok, a melyeknek alkatrészét maró savak képezik, mint pld. salétromsav, a melyek kiválás esetén a közelökben levő eléghető tárgyakat meggyújthatják.

30. §. A nitroglycerin tartalmú robbanó szerek előállításához szükséges felszívó anyagok, ha azok nem robbanó és nem oly természetűek, hogy maguktól meggyuljanak különös szabályoknak nincsenek alávetve.

De ha ezen felszívó anyagok maguk is robbanó természetűek, akkor azokra, minőségükhöz képest, vagy a jelen szabály rendelkezései nyerne alkalmazást.

31. §. Gyutacs villamos aknagyújtó és gyuszalag gyárakra csak az esetben alkalmazandók a jelen rendelet megszabásai, ha az egyes gyári helyiségekben feldolgozandó anyag 3 kgm-nál több. Ha egyszerre csak 3 kgm-ig terjedő mennyiségű robbanó anyag dolgoztatik fel, úgy ezen gyárakra csak a rendes ipar és építészrendészeti szabályok nyerne alkalmazást.

32. §. A jelen szabály 17, 18, 19, 20 és 29. §-aiban foglalt rendelkezések tekintetében a belügyminister a kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg könnyébbítést csakis rendkívüli körülmények által indokolt esetekben, tekintettel az illető robbanó anyag természetére és csak akkor engedélyezhet, ha azáltal a közbiztonság veszélyeztetve nincs.

33. §. A gyártelep berendezésén, vagy a gyártási módon belügyministeri engedély nélkül semmiféle változtatás sem eszközölhető.

Oly esetekben, a midőn ily változás céloztatik, azon eljárás követendő, mely a fentebbiekben az eredeti engedély kieszközlése iránt meg van állapítva.

34. §. Ezen I. fejezetnek a távolságok megállapítására, az épületek és építkezések mikéntjére, valamint a gyártelep berendezésére vonatkozó intézkedései, szabályszerű engedély alapján már létező gyárakra nem alkalmazhatók, hacsak ennek ellenkezűjét az engedély egyenesen ki nem mondja, fenn nem tartja, vagy meg nem engedi.

Ha azonban ily létező gyárak új építkezésekkel nagyobbíttatnának vagy bővíttetnének: a szoban forgó határozományok ezen új építkezéseknél minden esetben szigorúan alkalmazandók.

(Folyt. köv.)

Nyilt-tér*)

Válasz a Kiss Pál-féle nyilatkozatra.

Az engem gyávanak nevező Kiss Pál feleségemnek unoka-testvére. A nőmmel szemben tanúsított durva sértésért megfenyítettett. Ily körülmények közt párbanak helye nincs. A nekem szánt czimeket a tisztesség törvényei a nők iránt durva emberekre ruházzák.

Sárospatak, 1891. január 21.

Macskásy Sándor.

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Regále szelvényeket és jogokat

legmagasabb árban vásárol

Kelner József fia cég

S.-a.-Ujhelyt.

2-6

Szerkesztőségi posta.

A délibáb — c. versettyü közölhetetlen.

T. I. urnak Jóna. Köszönet a küldöttékért. Az egyiket már a mai számban felhasználtuk. A kérelem teljesülésében reménykedjék.

Többen. A rekriminálásnak nincsen semmi értelme és célja. Ezért is, de meg azért is, mert névtelenül jött — félre tettük.

Felelős szerkesztő:

DÓKUS GYULA.

Főmunkatárs: DONGÓ GY. GÉZA.

Kiadótulajdonos: ÖZV. BORUTH ELEMÉRNE.

Hirdetések.

Eladó, esetleg bérbeadó.

A Kazinczy-utcán egy lakosztály, mely egymásból nyíló 4 szoba, hideg és meleg konyha, kamara, pinczeház és istállóval vagy anélkül, — továbbá egy szoba és egy alkofenn, bármely időtől fogva bérbe adó; esetleg az 518. öi. sz. ház egészen szabadkézből eladó. Az árverésen el nem adott tárgyak (házibutorok stb.) ugyanott szabadkézből megvehetőek.

Szánky Árpád.

Eladó szőlővessző.

Homoki szőlő telepítéshez mintegy 12000 darab olasz rizling, többféle muskatal, piros és fehér gyöngy s több másfajta csemege, továbbá mintegy 2000 darab riparia souvage szőlő vessző márciusi szállításra eladó. Értesítést ad S.-a.-Ujhelyben fő-utca Schön-féle ház (posta udvar) a tulajdonos

Németh László,

1-3

h. ügyvéd.

A Kossuth-utcán néhai Márton Dávid-féle házban egy emeleti és egy földszinti lakosztály f. évi április hó 24-től kiadó. Bővebb felvilágosítással szolgál Glück Ignác faterkeskedő S.-a.-Ujhelyben.

Árverési hirdetmény.

Nagy-Géres község vadászterülete 1891. február 7-én 6 egymás után következő évre nyilvános árverésen bérbe adatik. Kelt N.-Géresen, 1891. jan. 22.

Czigányi András, bíró.

66. Tk. sz.
1891.

Árverési hirdetmény.

Alóli bírői kiküldött végrehajtó az 1831. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a homonnai kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságnak 66/91. tk. számú kik. végzése folytán Weingruber Markus és társai felpereseknek, Fleischman Móricz topolovkai lakos elleni zárlati ügyében Topolovkán 1890. évi november hó 6-án 3115/90. tk. sz. a. felvett bírói szakértői szemle jegyzőkönyvben 1-11 sorszámgig összeirt és megbecsült 11 boglya széna 3733 ft 20 kr., valamint 3 kazal buza és rozs szalma 128 ft becsértékben, melyekre szakértők véleménye szerint romlás címén 2% számítható le, nyilvános árverés útján eladatni fognak. Ertesítetek tehát a venni szándékozók, hogy ezen 11 boglya széna külön-külön boglyanként, a buza és rozs szalma szinte külön-különként — és nem súly szerint — bocsátatik árverés alá, tehát egy boglyánál és egy kazalnál kevesebb mennyiség eladatni nem fog és hogy ha a bírói szakértői szemle alkalmával az egyes boglyák és kazalak becsértéke meg nem ajánlatnák vagy annál magasabb ígértet nem tétetnék, a bírói árverés tárgyai a kikiáltási áron alul is eladatni fognak, továbbá hogy a végrehajtási tömeg a vevőknek semminemű szavatosságot nem vállal az egyes boglyák s illetve kazalak súlytartalmáért.

Ezen árverésnek Topolovkán a helyszínen, alperes lakásán leendő megtartására 1891. évi február hó 10-ik és következő napjainak délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik, mely helyre és időre a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az árverés tárgyát képező széna és szalmametek csak is azonnali készpénzfizetés mellett fognak eladatul. Kelt Homonnán, 1891. évi január 17-én.

Szücs István,
bir. kiküldött.

Fedezési hirdetmény.

Méltóságos gróf Andrássy Tivadar ur tőke-terebesi uradalmában 1891. évi febr. 1-től kezdve következő mének fognak fedezni:

1. **Hordár**, angol-telivér, gesztenyepej, 165 ctm. magas, terebesi nevelés, született 1883-ban, atyja Kapitány, anyja Amazon, fedezési díj 15 ft, istállópenz 2 ft.

2. **Fawory**, lipizzai-faj, fehér, 165 ctm. magas, lipizzai cs. ménesbeli nevelés, született 1871-ben, atyja Fawory, anyja Trompette, fedezési díj 15 ft, istállópenz 2 ft.

1-3 **Jószág igazgatóság.**

TK. 2731/1890. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A n.-mihályi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bárkány I. s fia kereskedő cég végrehajtónak Lichtig Benjámin s társa végrehajtást szenvedők elleni 500 ft tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a n.-mihályi kir. járásbíró) területén lévő Rákóczi községben fekvő a rákóczi 194. sz. tjkvben A. I. sor, 144. hrsz. alatt, továbbá a rákóczi 195. sz. tjkvben A. I. sor, 146. hr. sz. alatt felvett s Lichtig Benjámin és Sámuel végrehajtást szenvedettek tulajdonául jegyzett ingatlanokra 175 ft és illetve 24 ftban ezenel megállapított kikiáltási árban, s végül a rákóczi 196. sz. tjkvben A. I. sor, 147. hr. sz. a. felvett s 1/2 részben Lichtig Sámuel végrehajtást szenvedett 1/4 részben Gdovicsni György s neje Kolyász Anna 1/4 részben pedig Hreha Andrásné tulajdonául jegyzett ingatlanra 200 ftban ezenel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi márczius hó 11-ik napján d. e. 9 órakor Rákóczi község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladati fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 18 forintot és illetve 3 forintot és 20 forintot készpénzben, vagy az 1881-ik LX-ik törvénycikk 42. szakaszában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8-ik §-ában "kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a n.-mihályi kir. járásbíró mint tkkvi hatóságnál 1890. évi december hó 31-ik napján.

Kapy, kir. aljbíró

TK. 3483. sz. 1890.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Ignác Péter t.-luczi lakos végrehajtónak Batos András végrehajtást szenvedők elleni 1082 ft tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a szerencsi kir. járásbíró területén lévő T.-Lucz község határában fekvő, a t.-luczi 26. sz. tjkvben 181. hr. sz. alatt Batos András tulajdonául felvett ingatlanra 100 ft becs és kikiáltási árban — az ugyanazon sz. tjkvben ugyanannak tulajdonául felvett 368. hr. számú kertre 122 ft becs és kikiáltási árban, — a t.-luczi 536. sz. tjkvben f. A. I. 915., 1229., 1670., 1789. és 2013. hr. szám alatt felvett ingatlanból Batos András felerészbeni birtokilletőségére vagyis 1/4 urb. kültelekre 657 ft becs és kikiáltási árban — végül a tiszaluczi 537. sz. tjkvben foglalt 2240., 2241., 2497., 2498., 2737., 2891., 2892., 3058. és 3059. hr. sz. alatt felvett ingatlanból Batos András birtokilletőségére 319 ftban ezenel megállapított és kikiáltási árban elrendeltetik. Az árverés megtartására határidőül 1891. évi márczius hó 5-ik napjának d. e. 10 órája T.-Lucz község házánál tüzetik ki.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 16 forintot, 12 forint 20 krt, 65 forint 70 krajczárt és 31 forint 90 krajczárt készpénzben, vagy az 1881. LX. törvénycikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt i. m. rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szerencsen, a kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnál, 1890. évi okt. hó 17-ik napján.

Kiss György, kir. aljbíró.

TK. 4038. sz. 1890.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a h.-mádi takarékpénztár végrehajtónak Rajczi József csanálói lakos végrehajtást szenvedők elleni tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a szerencsi kir. járásbíró területén lévő, Csanálói község határában fekvő, a csanálói 281. sz. tjkvben Rajczi József tulajdonául felvett 133. hr. sz. számú a régi faluban belhelyre 7 ft — az ugyanazon sz. telekjegyzőkönyvben 218. hr. sz. számú új faluban lévő házra és belsőszégre 222 ft, végül az ugyanazon sz. tjkvben 356., 749., 929. és 1214. hr. sz. szám alatt felvett 1/3 urb. kültelekre tekintet nélkül a C. 2. sz. alatt öv. Rajczi Andrásné szül. Kónya Borbála javára bekebelezett hasznélvezeti jogra az árverést 419 ftban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi márczius hó 18-ik napján délelőtt 10 órakor a közházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is elfog adati.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvénycikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881-ik évi november hó 1-én 3333-ik szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szerencsen, a kir. bíró, mint telekkönyvi hatóságnál 1890. évi december hó 9-én.

Kiss György, kir. aljbíró.

TK. 1438. sz. 1890.

Arverési hirdetményi kivonat.

A király-helmecezi kir. járásbíró mint telekkvi hatóság közhírré teszi, hogy Buxbaum Márton végrehajtónak Szőke István végrehajtást szenvedők elleni 71 ft 30 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék, a k.-helmecezi kir. járásbíró területén lévő Bacska községben s határában fekvő, a bacska 115. sz. telekjegyzőkönyvben 20. hr. sz. a. foglalt belhely s azon levő 8/a. öi. sz. házból végrehajtást szenvedőköt illető 1/3 rész 184 ft s a bacska 20. sz. tjkvben foglalt 1/3-ad kültelekből végrehajtást szenvedőköt illető 1/3-ad részre az árverést 228 ftban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi január hó 30-ik napján délelőtt 10 órakor Bacska község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladati fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 18 ft 40 krt s illetve 22 ft 80 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ban j. árfolyammal és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Királyhelmecezen, 1890. május hó 14-én.

Szedlák, kir. aljbíró.

218. szám.

Polg. 1891.

Hirdetmény.

A Kozma községben gyakorolt italmérsi jogáért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyi miniszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1891-ik évi február hó 26-ik napjának d. e. 9 órája a királyi törvényszék elé Emődy Béla kir. törvényszéki bíró hivatal szobájába kitüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, akiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezenel idéztetnek.

A s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék 1891. évi jan. hó 13-án.

Rác, jegyző.

Hammersberg, elnök.

457. szám.

Polg. 1891.

Hirdetmény.

A N.-Tárkány községben gyak. italmérsi jogáért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyi miniszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1891. évi márczius hó 2-ikának d. e. 9 órája a kir. törvényszékhez Sziráky Barna királyi törvényszéki bíró hivatal szobájába kitüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, akiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire ezenel idéztetnek.

Kelt S.-a.-Ujhelyben a kir. törvényszék 1891. évi jan. hó 15-én tartott üléséből.

Rác, jegyző.

Hammersberg, h. elnök.

258. szám.

P. 1891.

Hirdetmény.

A Tarnóka községben gyakorolt italmérsi jogáért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889-ik évi 45896. számú igazságügyi miniszteri rendelet 9 és 10-ik §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1891. évi febr. hó 28-ik napjának d. e. 9 órája a kir. törvényszék elé Emődy Béla kir. törvényszéki bíró hivatal szobájába kitüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezenel idéztetnek.

S.-a.-Ujhelyben, a kir. törvényszéknek 1891. évi jan. hó 16-án tartott üléséből.

Rác, jegyző.

Hammersberg, elnök.

257. szám.

Polg. 1891.

Hirdetmény.

A Minyócz községben gyakorolt italmérsi jogáért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyi miniszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1891. évi február hó 28-ikának d. e. 9 órája a kir. törvényszéknek Major István kir. tvszéki bíró hivatal szobájába kitüzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire ezenel idéztetnek.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, a kir. törvényszéknek 1891. évi jan. hó 16-án tartott üléséből.

Rác, jegyző.

Hammersberg, elnök.

TK. 4347/1890. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szilágyi Sámuel mádi végrehajtónak Jakab István mint Szilágyi István örököse mádi lakos végrehajtást szenvedők elleni 52 ft tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a szerencsi kir. járásbíró területén lévő Rátka község határában fekvő, a rátkai 429. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt (927-928) hr. sz. számú a nagy Padi hegyen lévő szőlőből Szilágyi István felerészbeni birtokilletőségére az árverést 308 forintban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi április hó 10-ik napján d. e. 10 órakor Rátka község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron is el fog adati.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 30 ft 80 krt készpénzben, vagy az 1881-ik LX-ik törvénycikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881-ik évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnál Szerencsen, 1890. évi decz. hó 30-ik napján.

Kiss György, kir. aljbíró.

Klein Nándor Csörgői uradalmában három darab poni hatast ló eladó. Bővebben értekezhetni Szántó József kasznárnál. 1-2

TK. 2425. sz. 1890.

Arverési hirdetményi kivonat.

A kir.-helmecezi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy öv. Király Andrásné végrehajtónak, Tóth János végrehajtást szenvedők elleni 80 ft tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék a királyhelmecezi kir. járásbíró területén lévő, N.-Rozvágy község s határában fekvő a nagy-rozvágyi 11. sz. tjkvben A. I. 3-11. sz. a. foglalt 1/3 kültelekből végrehajtást szenvedőköt illető fele részre az árverést 410 ftban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi január hó 31-ik napján délelőtt 10 órakor Nagy-Rozvágy község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladati fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 40 forintot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kir.-Helmecezen, 1890. évi aug. 15-én.

Szedlák, kir. aljbíró.

TK. 4203. sz./1890.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. járásbíró mint tkknyvi hatóság közhírré teszi, hogy Balogh Dániel szerencsi lakos végrehajtónak Berts Vilmos budapesti végrehajtást szenvedők elleni 150 ft tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a szerencsi kir. járásbíró területén lévő Tállya n. község határában fekvő, a tállyai 712. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt A. + 3098. hr. sz. számú a Csátón lévő rétből Berts Vilmos 1/4 részbeni birtokilletőségére 328 ft becs és kikiáltási árban, — továbbá a tállyai 159. sz. tjkvben foglalt A + 1772. hr. sz. számú a Köveshegyen lévő szőlőből Berts Vilmos 1/3 részbeni birtokilletőségére 350 ftban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi márczius hó 20-ik napján délelőtt 10 órakor a községe házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladati fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 32 ft 80 krt és 35 ftot készpénzben, vagy az 1881. évi LX. tvc. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szerencsen, a kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságnál 1890. évi december hó 21-én.

Kiss György, kir. aljbíró.

Eddig még fölülmulhatatlan.

Maager V.-féle
valódi tisztított

DORSMÁJOLAJ

Maager Vilmostói, Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendel-
tetik mindama eseteknél, melyeknél az orvos az egész testi szervezet,
különösen a mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a
nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarna érni.

Egy üveg ára 1 frt, egy üveg fehér lfrt 50 kr. Kapható a gyári
raktárban Bécsben III. kerület Heumarkt 3., valamint
az osztrák-magyar monarchia legtöbb gyógyszerárában.
Sátoralja-Ujhelyben: csak Zlinszky J. ur gyógyszerárában. 14-24

Vételre kerestetik
egy 30 ezer forintot érő
birtok

csakis kitűnő fekvőségekkel készpénzfizetés mellett.

Ajánlatok német nyelven

Paduch József,

183. sz. ház tulajdonosához intézendők.
Jablunkauban (Osztrák Szilézia.)

3-3

RÓTH BERNÁT

vaskereskedő, gazdasági gépek raktára
és bortermelő

S.-a.-Ujhelyt.

Van szerencsém a nagy-
érdemű közönség becses
tudomására hozni, hogy
saját termésű szamo-
rodni és aszu boraimat
következő áron árú-
sitom el:

Szamorodni bo-
rok árai literenkint 60
krtól 1 frtig.

Aszu borok árai
literenkint 2 forinttól
3 frtig.

Magamat a nagyérdemű közönség b.
pártfogásába ajánlva, maradtam
kiváló tisztelettel

Róth Bernát.

1-10

SZÖLLŐSY SÁNDOR

SÁTORALJA-UJHELYBEN

ajánlja dusan felszerelt
üveg, porcellán, majolika,
DITMAR-féle lámpa,
Chinai ezüst és konyha felszerelési eszközök
raktárát
legolcsóbb gyári árakban.

Valódi amerikai császár-olaj
nagy raktára.

4

HIRDETMÉNY.

A zemplénmegyi kereskedelmi-, ipar-, termény- és hitelbank részvényesei

f. évi február 15-én délután 2 és fél órakor

Sátoralja-Ujhelyben, az intézet helyiségében tartandó XXI. rendes

KÖZGYŰLÉSRE

tisztelettel meghívotnak.

T á r g y a k:

1. A közgyűlési elnök és a jegyzőkönyv-hitelesítők megválasztása.
2. Az igazgatóságnak üzleti jelentése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. Az évi mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és az osztalék kiszolgáltatása iránti határozat.
5. Az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak adandó felmentvény.
6. Sorrendben kilépő két igazgatósági tag helyének választás utáni betöltése.
7. A felügyelő bizottságnak az alapszabály értelmébeni választása.

Minden részvényes, ki akár személyesen, akár meghatalmazott által a közgyűlésen részt venni kíván, felkérjük, hogy az alapszabályok 31-ik §-a értelmében részvényeit a le nem járt szelvényekkel együtt, a közgyűlést megelőző napokban az igazgatóságnál elismervény mellett letéteményezni sziveskedjék.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1891. január hó 12-én.

Az igazgatóság.